KNJIGA 42. U ZAGREBU, STUDENI 1917.

MIHOVIL NIKOLIĆ

KNJIGA PJESAMA

DRUŠTVO HRV. KNJIŽEVNIKA

1. DINKO ŠIMUNOVIĆ: Mrkodol (raspačano)
2. DRAG. M. DOMJANIĆ: Pjesme (II. izdanje)
3. NEHAJEV: Bijeg. (II. izdanje)
4. JURO TURIĆ: Igra životom
5. J. KOZARAC: Male pripovijesti sv. I. (II. izdanje)
6. VLADIMIR LUNAČEK: Četiri aktovke
7. ANTE KOVAČIĆ: Sabrane pripovijesti
8. BRANIMIR LIVADIĆ: Novele
9. VLADIMIR NAZOR: Pjesme
10. IVO VOJNOVIĆ: Novele
11. FRAN HRČIĆ: Velika žrtva
12. IVAN KOZARAC: Gjuka Begović
13. MARIN BEGO: S mora. Novele
14. MILO MISTRA: Dvije komedije
15. VJENCESLAV NOVAK: Teški životi
16. JOSIP KOZARAC: Male pripovijesti sv. II.
17. NIKO ANDRIJAŠEVIĆ: Pripovijesti
18. MILAN BEGOVIĆ: Vrelo: Pjesme 1896—1911.
19. S. S. KRANJČEVIĆ: Pjesnička proza
20. MILAN ŠENOA: Kvarnerske pripovijesti
21. MILKA POGAČIĆ: Pjesme
22. VLADIMIR LUNAČEK: Ilirci
23. JOZA IVAKIĆ: Selo i Varoš.
24. A. G. MATOŠ: Pečalba (Kaprisi i fejtoni)
25. FRAN GALOVIĆ: Začarano ogledalo
26. SRGJAN TUCIĆ: Golgota
27. BRANIMIR LIVADIĆ: Legenda o Amisu i Amilu

Knjižara L. HARTMANA (STJ. KUGLI) Zagreb.

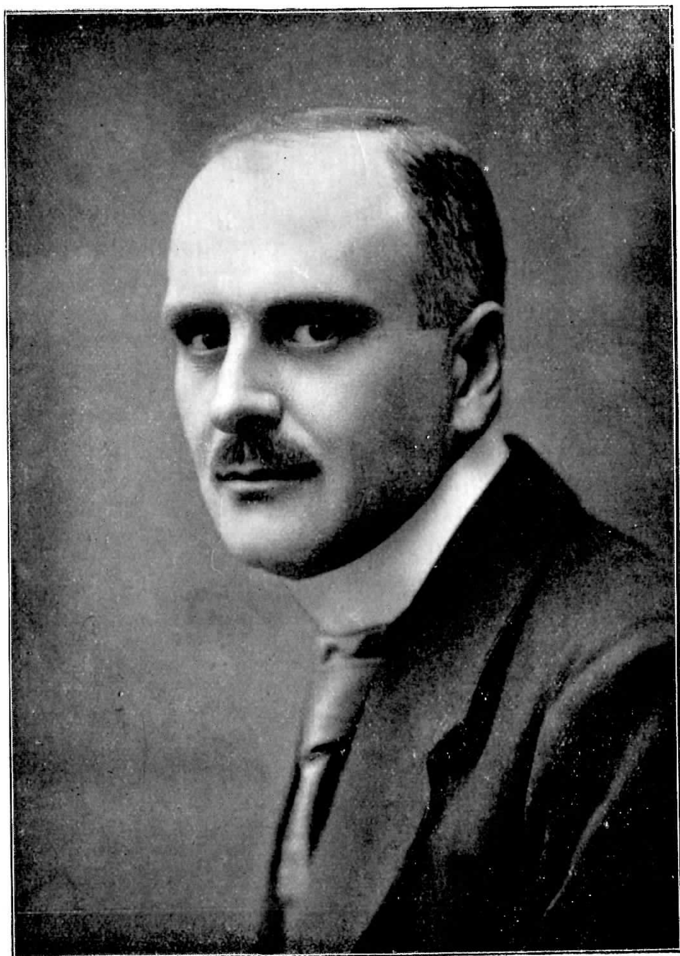
SAVREMENI HRVATSKI PISCI

REDOVITA IZDANJA DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA ❧ KNJIGA ČETRDESET I DRUGA ❧ MIHOVIL NIKOLIĆ: KNJIGA PJESAMA ❧ NAKLADA DRUŠTVA HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA ❧ TISAK ZEM. TISKARE U ZAGREBU ❧ KNJIŽARSKA CIJENA DVIJE KRUNE I PEDESET FILIRA

UREDJUJE ZA ODBOR NAKLADNOGA FONDA D. H. K. U ZAGREBU

JULIJE BENEŠIĆ

STUDENI 1917 ZAGREB

Mihovil Nikolić

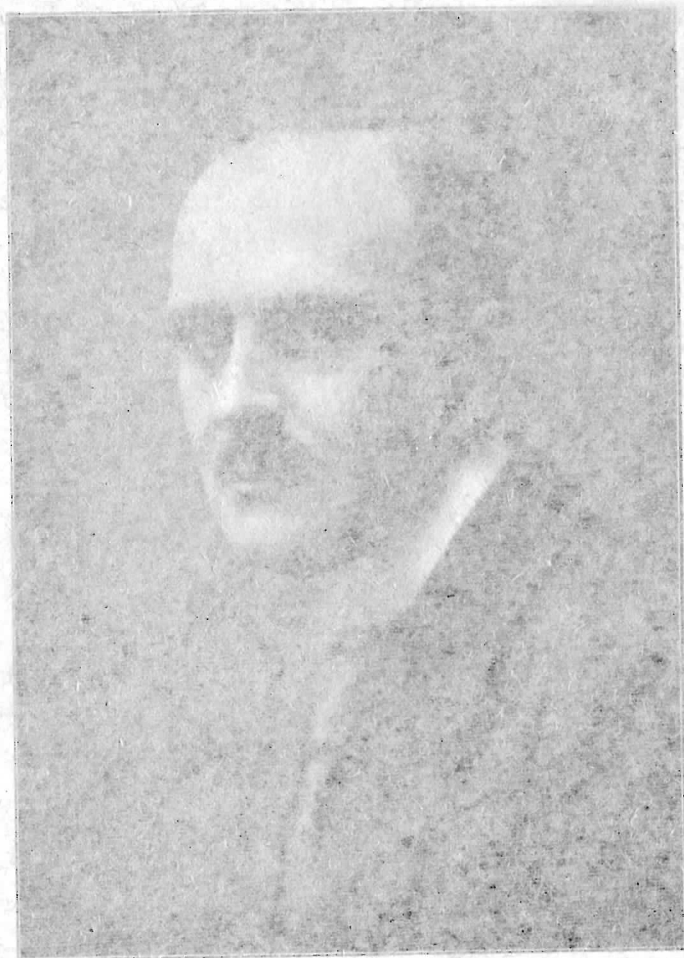
MIHOVIL NIKOLIĆ

KNJIGA PJESAMA

POVODOM DVADESETPETGODIŠNJICE
PJESNIKOVOG KNJIŽEVNOG RADA

ZAGREB 1917.

Mihovil Nikolić

MIHOVIL NIKOLIĆ

KNJIGA PJESAMA

POVODOM DVADESETPETGODIŠNJICE
PJESNIKOVOG KNJIŽEVNOG RADA

ZAGREB 1917.

VRAPCI

Ne mogu vas slušat, brbljavci stari,
Prazan vam glas je, bezbojna krila,
Lazurom tek vičan duh moj da leti,
Pjesma mi samo pod nebo se vila.

Omrkô lug mi od vašijeh jatâ; —
Visoki jablani pognuše glave,
Ljeto se vuče, omare puno,
Vrh suhih šuma i svele trave.

Od nikud vjetra s olujnim dahom
Ni trieska groma. Sa sivog neba
Pripiče sunce, pritišče žega,
A prsa ćute da zraka treba . . . .

Ah, gdje su dani — od svježe pjesme
Kad negda vedri zvonjahu luzi? —
Odbjegle sve su pjevice ptice,
Zamire gaj u beznadnoj tuzi.

A kroz tu tugu, brbljavci stari,
Vaši se glasovi ore zrakom
Iz dana u dan: rode se jutrom,
Ginu bezutješnim, kasnim mrakom . . .

Ne mogu vas dalje mirno slušat! —
S krila ću svojih sve spone skinut,
Pa ću se opet, kô nekoć davno,
Slobodan — nebu pod oblake vinut . . .

PROLJETNI SOKOVI

CJELOVI PROLJEĆA

Negdje je prva pjevala ptica
Vedro i ljupko. Glog je cvao,
Nad šumom i dolom, obasjan suncem,
Duboko — modri lazur je sjao.

S hridi su kristalne tekle vode,
Zelen milovaše svietle luge,
Proljet je pjevala čudnu pjesmu
Široke sreće s prizvukom tuge.

Sunce je sjalo kô sunce života.
Bijaše podne. A povrh druma
Duhaše vjetar, svjež i mirisav —
Proljetna to je disala šuma.

Nas dvoje sámi — stajasmo srećni
Na suncu, vjetru, sred polja pusta,
S hridi su proljetne pjevale vode,
Ja sam ti crvena ljubio usta.

JA SANJAM . . . .

Ja sanjam grd i ružan san:
Po polju konj mi leti
Sav gvozden, crn, a konjik mu
Baš sličan je aveti.

U tamnoj ruci drži bič
Il koplje — tko bi znao?
Kô orkan juri — kud prodje,
Svud grăd je studen pao . . . .

Na kraju polja gajim vrt,
U njemu čarno cvieće,
Oaza to je duši mi
I srcu komad sreće.

Kad moji boli zabole,
Tu ja ih tiho blažim,
A ožednim li — ovamo
Žedj dodjem da utažim.

Pa strepim, ne će l' konjik crn
I na moj vrt se sorit,
Života moga san i trud
U ništa mi razorit — —

Al u to nešto sklopi se
Nad glavom mi sve tiše,
Kô krila da su keruba —
I sna mog nema više.

Nad vrškom šume plamen, gle:
To zviezda moja svieti
I njezin trak rastjerava
Mog ružnog sna aveti.

I kô da šapće: Ne boj se,
Nek orkan biesan duva,
Moj trak stražari nad tobom,
Sne tvoje duše čuva — —

OŽUJAK

Stara šumo,
Hramom tvojim drhtahu
Uzdasi pokoljenja.
Mir tvoj razbi
Bezbroj cjelova mladosti.

Na pòmolu proljeća
Kroz krošnje tvoje
Opet vjetri nemirni huje
Zaspalih strasti:
Vječni se tvoji sokovi bude.
S vlažne zemlje
Mahovina se zeleni
A pred novim, svietlim klicama
S drvlja tvoga pada
Kao uplašeno
Iz jeseni prošle
Lišće zaostalo.
Sunce s neba,
Vječno svietlog krila božijeg,
Rasiplje svietlo.
Tvoji češljugari,
Zebe i sjenice
Pjevaju pjesmu —
Pjesmu mladu, novu.
A putovima tihim
Stupa putnik
Od duge umoran zime.
On traži proljet:
Snagu života.

Stara šumo,
Poslušaj glase
Srca iznemoglog.
I kao što spuštaš zrake
Proljeti védre i mlade
U krošnje briesta i hrasta,
Cviet visibabe
I grlo ptice —
Daj prožmi tako
Snagom života
I umornu dušu
Putnika svoga.

KAD KRVAVE CVATU RUŽE . . .

Kad krvave cvatu ruže
U sumraku tamnog parka
Sreli smo se — ja još ne znam,
Bjaše l' zbilja ili varka.

Kô sanje ti bješe biela,
Što nad dječjom dušom kruže,
Ja se taknuh tvojih skuta —
A krvave cvahu ruže.

I od tada teče vrieme,
Kad se samo srce ćuti,
Da ta sreća može proći
Nitko od nas i ne sluti.

Ako jednoć pak i za njom
Sudbini se ruke pruže —
Ah, nek umre u sumraku,
Kad krvave cvatu ruže . . . .

TAJNA NOĆI

Kad spusti se noć, a duboke sjeni
Pokriju polja i pute
Kô krila velike, crne ptice —
Tad smreke u parku zašute.

Sred parka ribnjak kao da zamre,
Bez gibanja počiva voda,
Dolazi noć, a samotna zviezda
S nebeskog je prati svoda.

Tad kao srebrni vali u dragi
Zadršću stidne ti grudi,
Zakrvari oko od čežnje i želje —
To ljubav se tvoja budi.

I kao čarobni lotosov cvijet
Ti dižeš sanjarsku glavu,
Gorućim usnama tražiš mi usne
U mraku, u zaboravu.

U parku smreke snatreći šute,
Kô tajna jezero sniva,
Miruje noć kô blažena sanja,
Tek ljubav je naša živa.

U niemom užitku izgara vruća
I nosi nam vrele duše
U daleki svemir, gdje bezmjerjem vjetar
Beskrajnih čežnja dûše — —

A noć nas čuva — stupajuć tajno
Vrh poljâ, šumâ i vodâ,
I sjajnim se zvjezdanim ogrće plaštem
S dalekog nebeskog svoda . . . .

AH, PUSTITE — PJESNIK JEDNOĆ ŽIVI . . .

Na zamrlo pjesnikovo srce
Udaraju tiho čudni vali:
Budi udes kô iza sna dušu,
Što je nekoć pustim mirom zali.
Trepti srce kao cviet na suncu,
Razgaljuje obzorje se sivo —
Zbogom, moje osamljene sanje,
Ne znam ni sâm, čemu sam vas snivô . . . .

Čujem, negdje krasna bruji pjesma,
Sve se smije svietlu i slobodi —
Ne marim, je l' istina il' varka,
Ljubim sunce, koje tako godi!
I ćutim ga, kako sjajno pada
Medju stiene moje duše tamne,
Tamo svele i zamrle sanje
Njegove mi zrake bûde plamne.

I osjećam: Plovim kô u priči,
Šaren leptir morskoj na gladčini,
Ne pitajuć, kuda ću i kamo,
Dokle nebo blista u visini.
I dok kô glas sa žudjenog žala
Slatka pjesma moju dušu prati,
A na usnam dršće cjelov slasti,
Što ga samo ljubav može dati — —

Ah, pustite — pjesnik jednoć živi,
A kad živi — onda život daje,
Ne zovite opustjelu prošlost —

Ona davno, davno umrla je.
Sunce će i dalje da se smije,
A kad jednoć i ta varka svrši,
Onda nek se prekipjelo, burno
Pjesnikovo srce skrši . . . .

U ALPSKOJ NOĆI

Sišla je
Šutljiva, plava
Kroz daleki svemir.
Kô da se spustila s blistavih zviezda
Il' s vrhova ledenih brdâ.
Čitav je kraj
U svileni zavila veo.
A iz toga vela
Kô mirisno cvieće
U dušu mi prosu
Priče i sanje.

Visoko, gore
Trepeću zviezde:
Umrlih oči.
A vrsi brdâ
Ledeni, snježni
Bliešte u mraku —
Kô čežnje ljudske
Za beskonačnošću.
Dolje počiva
Jezero gorsko:
Suze smrtnika
Za viečnom ljepotom.
A smreke i bori
Samotni stoje —
Kao da snatre.
I snatreći
Kô da pjesmu šapću,
Pjesmu dugu, slatku
Života i smrti.

*

S vrletnih stiena
Glasa se neznana ptica:
Mistika noći
Čudesnim govori glasom — —

O noći, velika, tajna!
Ja čeznuh za tvojom samoćom
Slomljen od svieta.
Sad — u tvom svilenom krilu
Oči mi gore
I srceageršće,
A duša pjeva
Slatku pjesmu mladosti.
Vraća se sve,
Što davno minu.
Ti duboka, plava noći,
Probudi srce i dušu . . .

I pusti u čarima tvojim
Blažen da usnem.
Nek zviezde trepte nada mnom
I bori tihano šapću,
A ledeni vrsi brdâ
I jezera tamne vode
Nek čuvaju moje sanje,
Sanje davne mladosti.

A pred jutro,
Oj noći,
Prê nego odeš —
Na put moj

U sviet i u život,
Daj snagu srcu
I duši krila,
Da opet se borim
I čeznem i snatrim.
I ne daj, na nebu tvom
Da zviezde mi bljednu
I tvoje da sanje mi
U srcu umru — —

TI SUNČANI MOJ TRAK . . .

Ti sunčani moj trak . . . .
U tihi, dragi čas
Sred pustoši života
Ja tvoj sam čuo glas.

Sirena bješe ti —
Tvoj pogled i tvoj vlas
Smamiše život moj
U davni, srećni čas.

Odonda — dug kroz put
Mi brasmo trn i cviet —
Život je čudan hir,
Sumor je čitav sviet.

Sladak nam bio slût,
Nemirni mladi sni —
U srcu gore još
Bol i užitci svi . . .

A sad — pred jesen, gle,
Kad s drva pada list:
Prošlosti spline san
U suze biser čist.

Plačem za svim, što bje . . .
A sutonski kroz mrak
Na suze pada mi
Tvoj pogled — sunca trak . . .

STARI SAMOSTAN

Davno zamrie stara zgrada. Pocrnjeli zidi,
Pognuo se drevni krov, porazbila vrata,
Na oknima pauk prede; uz ugalni kamen
Kaduljino lišće raste i bršljan se hvata.

Tik uz zgradu stoji crkva zamukla i davna,
Niemo vise u njoj slike s drevnoga oltara,
Sa zvonika palo zvono, popucali zidi —
Čovjek ćuti, da se ruši, ruši crkva stara.

Pod oknima samostana povrh morske hridi
Pružio se balkon trošni i na more gleda,
A ono se ljupko ljulja, grgòlji, osmieva
I klisuri moćnoj stienje grize i izjeda.

I prolazi gordo vrieme . . . Nekoć davno, davno
Slazio bi samostanac na stube balkona,
I u čarni suton gledô umiranje sunca,
Slušô svetoj u tišini zvuk večernjih zvonâ.

A kad sunce zapadaše, sjedô bi na balkon,
Gledo pusto, širno more, strasne mu valove,
Osjećô bi čežnju silnu za dalekim svietom,
Ćutio bi: k životu ga nešto tajno zove.

Nikada mu noga nije sašla na prag svieta,
Zatvorena čuvali ga ovi pusti dvori,
Samopriegor i zataja vodili mu život,
Što pepelom zasu srce, stvoreno da gori — —

Danas tihom u sutonu na balkonu sjedi
Dvoje dragih; u čeznuću u daljinu glede,
Kraj njih cvate limun žuti i aloja duga
I grgolji plavo more i klisuru jede.

U vodama silnim sunce zamire i sieva,
A nebo se čarno zlati kao ù stô dúgâ,
Sniva palma i miriše čičimak i smilje,
A nad more pada večer, večer tiha, duga.

Što je bilo, umrlo je. Samo grobne ploče
Pod nogama tiho šapću o životu starom,
Tamna stoji drevna zgrada, a u crkvi trošnoj
Pocrnjela slika visi nad niemim oltarom.

Suton pada kao priča, bezimena čežnja,
More šapće i pučinom u dalji se gubi —
A njegove ruke sežu k njezinom životu
I čuje se usna usnu kako pije, ljubi.

Živi čežnja neumrla slobode i svietla,
Burka krv se — u čovjekuoršće žila svaka,
A kô rieka teče ljubav, vječno mladi život,
Teče preko mrtvog groblja asketstva i mraka . .

TI PLAVI CVIETE . . .

Na divljem briegu kô u snu te ubrah,
Ti plavi cviete dalekog čeznuća,
I sad miriše od tebe mi duša,
Životom struji proljet svedj cvatuća.

U nježnim čaškam, zaklopljenim stidno,
Ti skrivaš pelud cvjetni, mladost svoju,
I ja bih htio ljubeći te ispit
Ljepotu svu ti i svu dušu tvoju.

Da srčem samo, a vrieme da leti,
Od godina da čase zlatne stvara,
I nebom da od blažene miline
Nad nama dúga ljubavi se čara.

A jednoć — kad ti posred hladnog svieta
Od mraza drhtne proljet svedj cvatuća,
U ljubavi bih htio s tobom svenut,
Ti plavi cviete dalekog čeznuća . . .

NOCTURNE

Razmotaj svoju kosu i kao valom čežnje
Daj zakrij moju glavu. Već krila slatke sanje
Zasjenjuju mi oči i čarna ljubav šapće
Sve tiše i sve tanje.

Kô cvijet s pôlja, ćutim, mirišu tvoje usne
I plaho grud ti dršće od zebnje slatkog časa,
Dok zrakom kraj nas pjesma neiskazane čežnje
Sve šumi i talasa.

Na tvojoj usni hoću da povene mi život,
Na plahoj grudi tvojoj da umru moje sanje,
Tek dragi čas nek traje, kad slatka ljubav šapće
Sve tiše i sve tanje — —

KROZ CVJETNU ALEJU . . .

Kroz cvjetnu aleju mladosti svježe,
U vedrom i čarnom proljetnom jutru
Stupamo srećni.
Kao u priči.
Tvoja je plava spuštena kosa,
A oči liepe kô jutarnja zviezda.
Ja tvoju ruku držim u svojoj
I vodim te, vodim — bezbrižno, srećno.
Nad nama pune akacije krošnje
Proljetni vjetar dira i ljulja
I šapće priču mladosti slasne
Sve sipljuć liepe, blažene rieči:
Akacije cvjetove biele.
A oni na tvoju padaju kosu,
Zasiplju nježne, slatke ti grudi,
Da sva se bieliš — cvjet u cvieću,
Kraljica nevjestâ stidnih.
A sunce vrh nas kô plameni orô
Svietlo i liepo ide i ide
I nosi mladost, žar i veselje.
U krošnjam nad nama pjevaju ptice,
Brbljavke slatke;
I kao da kliču: Ljubavi dajte
Svakomu ovdje!
Jer ljubav sladi, diže i zlati
Sumorni život,
Ona mu viencem veselih ružâ
Umorno kiti čelo.
I blaži sve, što ćuti i živi,

Vječnošću prolazne čini čase,
I radja sunce, svietlo i pjesmu,
Vesela, bezbrižna, mila!

A ti je slušaš, tu pjesmu pticâ,
Što čarna zvoni poljem i lugom,
Što kao ševa pod nebo leti
I slatkom slasti usne nam veže
Kô vjenčana da nam je pjesma — —

Kroz cvjetnu aleju mladosti svježe,
U vedrom i čarnom proljetnom jutru
Stupamo kao u priči.
Al' jednoć će sni se razbit mladi ....
I šumna, bučna kola života
Stati će pred nas nemilo, tvrdo.
Trebat će ući;
Odvest se dole niz dugu aleju — —
Tad uzmi sa sobom akacijin cvijet,
Vjenčanu pjesmu ponesi u duši,
U jeseni kasnoj za kišljivih dneva,
Da opet se bar na časove vrati
Mladosti slatka nam priča ....

U MRAKU JE BILO ...

U mraku je bilo ... A negdje iz vana
Zimska noć slazila s briega,
Pred prozorom tvojim mirovala grana
Kô priča — sva puna sniega.

Na rame mi tvoja klonula glava,
Polako se sklopile oči —
Vani nas s neba gledahu plava
Zviezde siečanjske noći.

Mi smo se stisli jedno uz drugo,
Sve sretni — s rukom u ruci,
Kraj nas su šumili slasno i dugo
Kao iz prošlosti zvuci.

Ure su udarci kucali sjetni,
Vani se bielilo granje —
A mi smo u ljubavi umrli sretni
Sve puni i priče i sanje ...

ČASOVI LJUBAVI

U mraku — u žaru ti usne,
Što lice mi blaženo pali,
Nesviesni, slatki užitak
Svojim nas valom zali.

I svilni kô zavjes da lebdi
Med svietom i medju nama:
Život nam priča je čarna,
Život nam slast je sama.

I ništa ne dopire amo,
U kut taj zaboravi;
Tu ljubav tajno i tiho
Svečanost svoju slavi.

Niemim nas oboje valom
Slatki užitak zali
U mraku — u žaru ti usne,
Što lice mi blaženo pali . . .

O NOĆI — SLATKA I DUGA! . . .

Pod rukama tvojim zamrô je Chopin . . .
Ostasmo sami u mraku,
Kraj nas još samo posljedni àkord
Titrô je svilnom u zraku.

A onda su došli cjelovi slatki
I ljubav strasna i vruća,
Duša je šaptala milo — bez rieči
Sanljivu pjesmu čeznuća.

Čas — kad u mraku ko meki se baršun
Lice uz lice ćuti,
Kad vječnost je osjećaj zamrlog srca
U besviesne sreće sluti!

I tvoja kad draga prelazi ruka
Kô melem vrh moje kose,
Kad osjećam, vali užitka i slasti
Da nekuda dušu mi nose . . .

U krajeve vječne i daleke sanje,
Gdje zamire sreća i tuga — —
O ružična usno, strasna i vruća,
O noći — slatka i duga!

PJESNIK U PROLJEĆE

Kô pirna pjesma zuji zrakom vjetar,
A s granâ sok se toči: lišće pupa.
Izlieta mladi leptir — s prvim cvietom
Uskrsnut i on hoće skupa!

Lelija zelen vlat se poljem svježim,
U mrku šumu gleda modro nebo,
Ukočen dršće bor — za toplim suncem
Sumornu zimu svu je zebô.

Livadom, lugom djevičanska proljet
Raskriva srećna svoja stidna njedra
I kliče: Zbogom magle, mračku zimnji,
Sva zemlja bit će opet vedra . . .

— — A poljskim putem kroči pjesnik sneni,
Polako kô da pjesmu tuge pjeva,
U ruci glog mu biel u prvom cvatu,
A uza nj mlada stupa dieva.

I on ju vodi tamo, gdjeno mirno
Žubori potok šumskoj u tišini,
O mladu grud joj kopča prvi pupolj,
Nek proljet joj se čitav život čini!

Nek podje s vjetrom, što kô pirna pjesma
Daleko bistrim zrakom krilat zuji,
Nek putem sja joj sunce — nek ju slieću
Leptiri samo i slavuji!

— On ostat sâm će — tu, gdje narav vedra
Sva pjeva kao glazba sreće da je,
Tu tiho njegov budi se ideal
I svedjer živ u duši traje . . .

Pa dok čistinom djevičanska proljet
Raskriva srećna svoja stidna njedra,
I kliče: Zbogom magle, mračku zimnji,
Sva zemlja bit će opet vedra — —

Tu leć će pod hrast on i slušat priču,
Što struji s vjetrom šumskoj u tišini,
I pričâ, kako sanje vječno živu
I kako proljet ovaj život čini . . .

KÔ ZVIEZDE . . .

Gle, noć je vani tiha, mirna
Kô naše što su mirne duše,
A kraj nas sjetni sniju bori
I topli noćni vjetar puše.

U noć je moja prošla duša
I svemirom se sjajnim vije —
O podji sa mnom... Dvije duše
Nek budu gore zviezde dvije...

Odozgor sretni ćemo sjati —
A nježna zora kad zasvieti,
Kô zviezde ćemo tiho bljednut,
Kô zviezde ljubeć se umrieti...

SMIEŠIŠ SE . . .

Smiešiš se . . . Liepa kô istočna priča,
Pružaš mi ruku jaka i mlada,
Dršću ti usne od mladosti vrele
Kao od sunca cvjetna livada.

O dodji — kraj nas prolistava šuma,
Proljetni vjetri granama šúmê,
A ptice kljuju po drveću svelom
Pjevajuć bûde polja i drume.

I sve se diže . . . Hrastovi stari
Stresaju pospani snieg sa granâ,
S crnice zemlje odlieta ševa —
Slatka je njezina pjesma râna!

O dodji mi, dodji — gle, sve se budi,
A svietu treba mladosti i sunca,
S usnom na usni neka nas nadje
Proljet, što dolazi s onog vrhunca . . .

Doći će zelena, svježa i ljupka,
Sva puna pjesme, sunca i nadâ —
O dodji mi, dodji — prolazi život,
A mladost je slatka kô jabuka mlada!

MI SMO DVOJE DIZALI SE . . .

Mi smo dvoje dizali se kô talasi silnih voda,
Kô dva lista, kad ih žarki vjetar nosi . . .
Ja te nošah kao leptir,
Štono nosi pelud s cvieta — —
I taknusmo mlade bore,
Pod kojima nekoć sretan
Šaptô sam ti ljubav svoju . . .
Kao tužna uspomena ginuo je sviet pod nama,
A kô sunce svietlio je pogled plamnog oka tvoga.
Žarki, strasni u dušama
Mi smo dvoje dizali se . . .

Nad vrsima silnih gora
Letjeli smo kô orlovi, kad rodjeno gniezdo traže . . .
Osjećô sam, uz mene si: strast usana vrućih tvojih,
Plamen tvoga toplog srca, čežnju silne duše tvoje:
I u vatri i u strasti dizali smo se oboje.
I tražismo — —
Ko dvije usne, bliede s žedje,
Naše duše žedjale su zaboravi i pokoja . . . —
— Dalje, dalje! — klicao sam, a kô pjesma divljeg vjetra
Zvonio je po eteru klik života moga —
I nošah te kao vampir
Štono nosi žrtvu svoju.
A eterom duhali su silni vjetri vaselene,
Raznošahu tvoju kosu, mirisnu kô modro cvieće.
— Dalje, dalje! — grmio sam.
I kroz maglu i oblake
Proletjesmo kô Titani.

Oko sebe pipah rukom i otvorih oči svoje,
A s beskrajnog kao mora svitalo je svietlo bliedo
Beskonačnog nekog mira i vječite zaboravi . . .
I stisnuh te k sebi jače,
Usnama sam tvojim zadnju strast života svoga dao —

Tad klonusmo . . . Kô dvije suze, što se diele,
Kad iz mutnog oka panu,
I mi smo se rastajali.
Izgibajuć jedno drugom — bez sjetila i bez misli
Rasplinusmo kô prameni
Mliečne magle u beskrajnost — —

SNI MLADOSTI

DVIJE ZVIEZDE

Ja imam nebo plavetno,
Dv'je zviezde na njem gore,
I dušu imam — u njoj se
Dva svieta ljuto bore.
O, često grublji pobiedi,
Jer ima silu jaču,
A zviezde tad zatrepeću
Kô da od tuge plaču.

Al' kad u srcu ljubav se
Raspojasa kô more,
Nasmije moje nebo se
I zviezde gore, gore . . .
Tad život žustro izbriše
Sve, što je gorko bilo,
A slatkom javom postane,
Što duši tek se snilo — —

Kô oči da su keruba —
Svud zviezde dv'je me prate
I štogod mi sviet zablati,
To one mi pozlate.
A duša žedno upija
Svu njihnu svjetlost krasnu —
I kad moj život utrne
I one će da gasnu — —

Kad pjesnik jednoć izmučen
Na zadnji log svoj klone,
I mladost, ljubav u more
Nepovrata utone:

O, pustite mu komad tek
Od toga plavog neba,
Dv'je zviezde ove na njemu —
I više mu ne treba . . . .

TARANTELLA

Pleši! Nek strasni tvoj zapjeva stas,
Iz srca žudnje proplače glas —
I kô u priči će poniet te val
Burno i ludo — na daleki žal.

Tamo, gdje zamire samotan sviet,
Na hridi cvate crveni cviet,
Tamo će smirit se talas lud
I stišat tvoja nemirna grud.

A noću — na onaj čudesni kraj
Zasjat će stranih zviezda sjaj,
I ti ćeš tiho i bolno mriet
Mirišuć crveni ljubavi cviet . . .

USNE PJESNIKOVE

Na tvojoj bieloj grudi od slasti izmučene
Zadriemale su usne pjesnikove,
Kô priča zavjes meki vrh glavâ nam treperi,
A svila mu se miješa u naše slatke snove.

I kô da šapće ono, što pjesnik rekô nije,
Pa miluje ti lice kô vjetrić cviet što draga,
A ti se slatko smiešiš kô što se smije nebo,
Kad na njemu nema oblačku ni traga.

Na bieloj tvojoj grudi pjesnik dalje sanja . . .
O, kad će jednoć mladost i proljeće proći,
Kad nabori pùt stegnu i povehne snaga,
Ah — u što onda život i što još ima doći?

Izljubi zato glavu još punu bujne kose
I oči, što te glede od sreće zamućene,
Posluhni kucaj srca, što svedjer burno bije
I žrtvuj se mladosti, za užitkom što vene . . .

U sutonu, o, jednoć — kad ostavi nas život,
Kô cvieće ćemo svoje sačuvati snove,
Tad ti ćeš srećna ćutjet na povenulim grudma
Još kako gore usne pjesnikove — —

ISPOVIEST

Nad mojom su zipkom bliede vile stale,
Leden me je Usud gledô,
Na guslama mojim zato dršću strune,
Zato mi je lice bliedo.

Iz rodnoga otkad kob me maknu kraja,
Prva slut se razbi duše,
Ja sam viknô gledat, da se u životu
Laži dižu i sni ruše.

Tek — zar smio ikad od mene tko tražit,
Da sviram, što gude drugi?
Ja sam dao svoje — ako sam i plako,
Plakah suze kô u dúgi.

Digoše se ipak oni, što su vikli
Služit strasti kô čistoći,
Htjeli su da zgaze polet moje duše,
Da zasliepe moje oči.

Čemu? Ja tek živim da ljubim i čeznem,
San je samo dah mi svaki,
Noseć pjesmu svoju rodih se i proć ću
Kô proljetni lahor laki . . .

Pred trpezom viečne, božanske Ljepote
Ja pobožno tamjan kadim,
I pjesme su moje plač molitve moje,
Što ju iz dna duše vadim.

Digoše se ipak oni, štono sviesno
K ciljevima kroče svojim.
Ja se samac kradem svietom i što imam,
U sanjama sniva mojim.

Pa u srce tiho sakrih boga svoga,
Polet i čeznuća svoja,
Nesviesno i sliepo u buduće dane
Snažna režu krila moja.

Oni nek se krše! — Na zipku mi nekoć
Istini je cjelov pao,
Na zapovied nikad nisam pjesme pjevô —
Zato im je mene žaô . . . .

ŽENI

Eto — zadnji krik je zamro,
Klonula su krila burna,
Na pučini udaljenoj
Moja prošlost plače tmurna.
A ja plivam k svietlom žalu,
Otkud sjaju oči tvoje —
Sve je, dušo, umrlo mi,
Samo srce ostalo je!

Kad klonuše slabe ruke,
Nad pučinom mrak se svio,
Mriet mi nije nešto dalo:
Kucaj to je srca bio.
I u borbi kad života
Pala snaga mojih snova,
Srce moje iznielo me
Iz oluje i valova.

Sad me ono nosi k tebi,
Otkle oči sjaju dvije,
Otkuda se siplje vatra
Sve do pôla ledenijeh.
Gdje se povrh razvalina
Čara slatko purpur — nebo —
Dodji, davni, mili trače,
Za tobom sam drhtô, zebô.

Gledj, utihnu silno more,
Leži mrtvo, bez valova —
Na smirenu dušu krila
Spustila se serafova.

Sve je prošlo: borba i jad,
Umrie čežnja duga, pusta,
Sad u sanju sadašnjosti
Dah se s tvojih mieša ustâ . . .

Života mi kasni čaru,
Na zapadu što se rodi,
Büdi proljet u jeseni,
Dušu moju k zviezdju vòdi.
I podaj mi usne tople
Neka srca led ogriju,
Po života kasnoj stazi
Daj, prospi mi poeziju.

Ja ću slušat, gdje se budi
Novi život iz dubina
I gledat ću, kako svietli
Opet sunce sa visina —
U daljini dok će trunut
Davne borbe krila burna
I sumornoj na pučini
Plakat moja prošlost tmurna — —

A onda će gorit vatra,
Ljubit će se slatke grudi,
Zamirat će dvije duše
Sred grljenja strasnih, ludih.
I ljubav će trajat tako
Posred sreće i tegoba,
Dok ne pukne jedno srce —
Zar ne, tad nek puknu oba . . .

O, NEMOJ SKIDAT VELO S KIPA . . .

O nemoj skidat velo s kipa —
U slatkom čaru zaboravi
Nek splinu usne od užitka
I vječnost bude — čas ljubavi.

Kad rastave se usne vruće,
Na prsi moje spusti glavu,
I ne gledajuć jedno drugo
Utonimo u zaboravu.

Na zapad sunce nujno slazi,
Oktobar žuto lišće sipa,
Pred prolaznošću srce dršće —
O nemoj skidat velo s kipa . . .

ŠUTI ŠUMA . . .

Šuti šuma i driema,
Spavaju visoke jele,
Vazduhom lietaju ptice
Nemirno — kô da se sele.

Nigdje nema života.
I nebo i zemlja spava,
Usnuše bori i paprat
I hrast i cviet i trava.

Tek noć se šulja i šulja,
Noć teška i umiruća,
Kô da joj umrla zviezda
Sanje i strasnog čeznuća . . .

KROZ SUTON ŠAPAT ČUJEM . . .

Kroz suton šapat čujem i drhtaj tvoje grudi
Kô da je tihi romon i slasti i čeznuća.
Ne govorimo ništa. To niem se život budi,
Kad gore oči i krv teče vruća.

A suton pada, pada — nosi svoje priče
I svoju slatku pjesmu i poeziju mraka —
U meni čudna neka slut i želja niče
I nose dušu moju do zviezda i oblaka.

Ah — to je ona čežnja, što ljubav tek je rodi
I plamen njenog vala, što grije i što peče,
I onaj tihi glas, u neznan kraj što vodi
I ono, što se ćuti, a nikad se ne reče . . .

Kroz suton ja te ćutim — a mrak sve slazi, slazi,
U svoje nujno velo okoliš svija cieli,
I sumračnom tišinom kô da se duša mazi,
Dok odaji u kutu Venerin kip se bieli.

Na stalku stoji kamen — a kao život da je!
U slatki sumrak gleda besviesno i niemo,
A ipak one ruke kô zagrljaj da taje
I pogled čarnog oka kô da je tek zadriemô!

A ja te stiščem k sebi i ljubim kosu tvoju
U mraku tražim vatru lica ti i ustâ,
I izgaram kraj tebe — kroz dušu vruću moju
Sva govori ti ljubav bezmjerna i pusta!

*

Kraj nas ne smeta ništa mira sutonskoga,
Tek kip se katkad gane kô da će nešto reći —
To božica se smieši kroz kâm života svoga
Od sreće, što kraj sebe ljubav ćuti teći . . .

PREDVEČERJE

O, mlada moja! Kô cviet, kad čaške sklopi,
Ti smirila si na mojim se grudim,
Od užitka ti sva se duša topi,
Pa — zašto da te budim?

Tek gle — polako divna večer pada,
Mirišu smreke i visoki bori,
A tvoje pootvaraju se oči
Kô kakvi carski dvori.

I slušamo — u miru snene noći
Gitara negdje tiho, tiho zvoni —
To paž tvoj pjeva pod balkonom tvojim,
Za tobom suze roni.

U mjesec gleda, ima crne vlasi,
A vjedje su mu suzam poškrapane,
On pjeva tiho i kao da plače
Djevojačke tvoje dane . . .

DUŽ RIEKE . . .

Duž rieke vrbe zaspale su,
Nad polja mir je pao duga,
I šaš već driemlje — samo živi
I bdije tajna, tiha tuga.

Na naša lica rosa pada.
Nad nama mjesec nebom plovi,
I kao san ga oblak jedan
U svoju mutnu maglu ovi.

Od žudnjeóršću naše usne
Kô sitne zviezde u visini,
Kraj nas kô glas iz drugog svieta
Val jedan plače u tišini . . .

MOJ SVIET

U duši sam svojoj čarni sviet stäkô
I žilama s njega krv pjesme se toči,
Još nitko ga nije nit zgledô nit takô,
Svedj srcu se na dnu mi ponosan koči.
I rad toga drhat mi potresa tielo
I pogled ognjem vječito gori,
Sve otkad mi vila cjelunula čelo
I bog me odabra i pjesnikom stvori.

O, čarni moj sviete duboko u duši,
Ti poviest i priča moje si boli,
U tebi se svaka suza mi suši
I cieli mi rana, kad najviše boli.
A vani je pusto med sebičnim ljudma
I nebom se gone oblaci pusti —
O, ostani samo tu dolje u grudma
I podžiži srce i pali mi usti!

Znaš, srce da kuca i divlje i burno
Kô da mi hoće grudi da sruši,
A vani je sve i tužno i tmurno
I suza se nikad, nikad ne suši.
Zato u sanji, o! smrt nek me nadje
I pjesma nek rieči prekine zadnje,
Kad ona mi zviezda čarobna zadje,
Štono sam plako i trpio rad nje.

Ući ću u se kô sve i ništa,
Zagrlit sviet svoj i čarne mu sanje,

Slušat, gdje seraf mi šapće s nebišta,
Kako mi bît je san tek i varanje.
I driemljuć u varci slatkoj kô nebo
Čekat ću zadnje uzdahe duše,
Ne ću te pustit i već ozebô,
O, sanjo mladosti, da mi te sruše.

U duši sam svojoj čarni sviet stäkô
I žilama s njega krv pjesme se toči,
Još nitko ga nije nit zgledô nit takô,
Svedj srcu se na dnu mi ponosan koči.
I rad toga drhat mi potresa tielo
I pogled ognjem vječito gori,
Sve otkad mi vila cjelunula čelo
I bog me odabra i pjesnikom stvori.

A kada oćutim, da k meni se šulja
Kô ruka zbilje — sjen hladni i zdeni,
I takne mi dušu i burno zaljulja
I sanke i čežnje — sav život u meni —:
Nek stisne o srce i zatvori usti
I krik mi pjesme bar na čas priduši,
Al kajdu nek čistu sanje mi pusti
I sviet moj čarni neka ne sruši!...

ZNATE L', ŠTO JE RUŽI...

Znate l', što je ruži, kad joj čaške panu,
I čovječjoj duši, kad joj sne razore;
Kako ljubav plače sreću pokopanu
I mladjani sokô svoje sive gore? —
Znate l', što je srcu, kad srce izgubi,
I kad se rastavi ono, što se ljubi?...

Ah i ja sam plakô... U života maju
Sâm sam ostô tužan na ovomu svietu,
A svi mi otišli k onom boljem kraju,
Kud čeznula duša u prvom poletu —
Sad tek stojim ondje, gdje se čempres njiše
I spominjem one, kojih nema više...

Oko mene groblje, mrtvo cvieće miri,
Svuda samo gledam pustoš i strahotu,
A nada mnom vjetrić, sunce i leptiri
I zovu me k pjesmi i novom životu.
A ne znadu tugu, kad se sreća gubi,
I kad se rastavi ono, što se ljubi...

Ja sam kao ptica, što na suhoj grani
Ostavljena bolna od svojijeh drúgâ,
Rastužena plače s krila podrezanih,
A pogled joj leti do toploga juga.
I s bolju se sjeća svojih prošlih dneva,
Pa da joj olakša, uzdiše i pjeva...

IZ DAVNOG DOBA KATKAD GLAS...

Iz davnog doba katkad glas
U dušu mi se šulja,
Ja vidim opet mašte grad
Pun bisera, dragulja;
A misô moja oblieće
Vrhunce kulâ zlatih,
I sunce svedj pokucava
Na snovâ mojih vratih . . .

Ja tiho tad prisluškujem:
To glasaju se strune,
I niču davni zvukovi,
I sve se u mrak trune —
I čini mi se: draška me
Sve ono doba sretno,
Oćutim krila: žive mi,
I ja bih letnô, letnô!

O tužni dani istine
Mog turobnog života,
I kad je kiša sipila
I lomila se slota —
Ej, u što moje mašte grad,
Što srušen pao tako?
I što me niste shvatili
Vi — što sam za vas plakô?

Ta na što mi se mienjô dan
I gubio u noći,
Iz moje rane kad još svedj
Kô nekoć krv se toči —
I zašto snaga ode mi,
Života mudrost prava,
Kad eto mjesto rabote
Od sna mi gori glava?

Ah, nisam za vas stvoren ja,
Vi sivi gradski krovi,
Pod kojim strepnja za hljebom
O svojoj borbi slovi;
I gdje se biedom slomljena
Sve znojna čela ljube,
I gdje se pjesme životne
U grdnim strastim gube — —

Na mojim usnam gori svedj . . .
Ja ljubio bih vječno,
U mraku tapkô za ciljem,
Il žalosno il srećno!
I još bih zidô zlatan grad,
Pun bisera, dragulja,
I plakô, gdje mi opet se
San davni dušom ljulja . . .

Pa kad se čelo zamrači
I izbulje se oči,
Vi ne pitajte, što mi je —
To stara krv se toči . . .
Tek katkad — kô da draška me
Sve davno doba sretno,
Oćutim krila: žive mi,
I tad bih letnô, letnô — —

NA RUŠEVINAMA

Kad nekoć diete na tê dodjoh klise,
Od čudnih priča gorjela mi glava
I preskakivah ove krhke vise.

Sad — kô da groblje tu poda mnom spava,
Križevlje pusto ove da su kule,
Pod kojim leži pokopana slava.

Pred nama tek su ruševine trule,
A tamo gore na onoj vedrini
Već zadnje zrake sunca iščeznule.

Ja sjedim s tobom na ovoj visini,
Pokraj nas tužna večer i kraj leži:
Kô more mi se pusto sve to čini . . .

A duša kao da za nečim teži,
Za tajnim nečim, što nebesa kriju,
Pred dohvatom nam uma štono bježi —

Ja ćutim neku silnu poeziju,
Što želi izić iz mlade mi grudi,
Da pita: čemu tu se suze liju

I u što sitni naprežu se ljudi
U žiću tome da dostignu sreću,
Kad pepel bit će, što se već nè bûdi? . . .

O gledaj tamo, gdje se zviezde kreću,
U mirni prostor vječne vasione,
Što nikad umom dosegnut ga ne ću —

I ovaj mrak i polje, ravni one,
Tu dragu sjetu i noć ovu niemu,
Što kao groblje kraj nas tiho tone —

Pa pitaj: gdje je iskon i kraj svemu
I zašto mora sve to da umine,
Da prodje misô i osjećaj, čemu? . . .

Ah, ja bih htio taj čas da se vine
Turobni duh nam u prazninu neku:
U one tamo iščeznut visine —

Al blažen ćutim tvoju ruku meku,
Gdje spuštaš ju na moje vruće čelo
I vidim s oka gdje ti suze teku . . .

Tvoj dotik samo moje biće cielo
Kô vjetrić hladi, snagu mi povraća,
Životom puni moje slabo tielo;

I pogled mi se opet k tebi svraća
Kô k traku zviezde jedva ugasnule —
U srce ljubav i mir mi se vraća.

Pred nama tek su ruševine trule,
A tamo gore na onoj vedrini
Već davno zrake sunca iščeznule.

Kô šišmiš luta misô mi po tmini,
Nemirna, nečeg nepoznatog žedna,
Besviestan mi se čitav život čini . . . —

O dušo, jednoć, kad nas samrt ledna
Životu uzme, metne u grob tavni,
Kad smire nam se ova srca biedna:

Na ovom mjestu možda bit će ravni
I polja krasna i livade cvjetne,
Iščeznut te će kule, klisi slavni;

I ovdje možda pokraj mómê sretne
Sirotan čoban sjedit će u travi
Prebiruć zvuke svoje frule sjetne,

O svojoj blažen šapćuć joj ljubavi;
A vedro nebo nad njima će sjati
Kô sad nad nama što se eno plavi . . .

Tko onda, dušo, pitat će i znati
Za davnu prošlost i za naše boli,
Za našim patnjam tko će uzdisati?

Što hasni, da te moje srce voli,
Uz tebe barem na čas slasti kuša,
Kad proć će suza, što ju oko proli,
I ova čežnja naših biednih duša . . .

FANTOM

Čini mi se, snivam: Stojiš pokraj mene
Bljedolika, nježna — u prikazi sjene.
Ja te gledam mirno kô da vez me spaja
Odavno već s bivstvom prekogrobnog kraja . . .

Zar si došla dignut veo zaboravi,
Na koji mi duša davno pečat stavi,
I u prošlost hoćeš da mi misô krene,
Da me tvog života i tebe spomene?

Čemu opet? . . . Dugo vrieme se izvilo,
Štono mi te srce pregorilo bilo,
O, pa zašto stare uspomene zvati,
Da mi opet duša započne plakati?

Hoćeš, da te sjetim čežnjâ razrušenih,
Ljubavi i strasnih užitaka njenih,
Zlatnih sanja, štono srce ti ih snilo? —
Je li, ti sad misliš: čemu sve to bilo? . . .

Život san je kratak, što ga čovjek sniva,
A duša je vječna: trpi i uživa,
Tu se ljudstvo bori cielo svoje doba,
A reci mi, što je s onu stranu groba?

Sjećaš li se, kad su naša srca mlada
Bila puna čežnje, zanosa i nadâ,
Kad mišljasmo ništa rastavit nas ne će
I otet nam naše djevičanske sreće — —

Al' sreća je zviezda: sjaji i ugasne,
I mi izgubismo svoje dane jasne,
A ljubav je prva pjesma ljudske duše
I kad nje nestane i žića se ruše . . .

Što si došla dignut veo zaboravi,
Na koji mi duša davno pečat stavi? —
Ostavi me! Oko moje suzu ćuti,
Jer nam tako brzo razišli se puti . . .

U ŠUMI

Gubi se mrak, a snenih sa brda
Dolazi vjetrić kô uzdah laki,
Što se iz grudi prirode kida
Za čarnom noći.
Na nebu bielom oblačić mliečni
Tone u dalji, ginući s vida . . .
Ja ležim u travi i gledam vrške
Briesta i bora, bukvine grane,
Kakono dršću s vjetrova daha;
Katkad i koji list s drva pane,
Veselo zračni nose ga vali,
Trepti u visu i mriet ne žali . . .
Visoke jele, pinusi, bori
Šúmê nada mnom. Meni se čini
Otajnog posred njihovog šûma
Kô da se tiho, besviesno bûde
Spomeni sjetni života moga — —
I sviće sunce . . . Rumenim svietlom
Zalieva šumu i šumske pute,
Pozdravlja list ga, travka i cvijet:
Veseli svi ga znadu i slute.
Široka paprat mirno se budi
I moje slašću dižu se grudi;
Bježô sam mrak i zagušnu maglu,
Klicô sam: Svietla dajte mi duši! —
Otev se tmini i teškoj tmuši
Tu sam ga našô, tu na slobodi,
I sad sam sretan, srcu mi godi — —

Na panj kraj mene sjela je ševa
Veselo kličuć osvitu dana.
— Malena ptico, otkud ti snaga
U meni topla čuvstva da budiš?
Ti se ogledaš u vise one,
Štono se dižu nad ovom šumom:
Prostore željkuješ ti vasione!
Tvoja je pjesma kao i moja:
Nemirna, vječna čežnja slobode.
Iz doma noćnog sad si izašla,
Ostaj sad sa mnom, pa ćeš mi pričat
O onom kraju, o visima onim,
U sebi zviezde, sunce što kriju,
Vjetre i mira idilu nose! . . . —

„Znadem te: lahor tamo u zraku
Šaptô mi tvoje stihove nujne,
Ondje sam tvoju poletnu dušu
Zòrê u osvit sretala rujne.
Zviezde o tebi pričat mi znale — —
Ajd i sad sa mnom, pa ćemo poći
Tamo kud svraćaš plamene oči,
Bez daha snažno tek ćemo lietat
Putovim širnim, svemirom silnim:
Vidjet ćeš, ljubit, pjevat i mrieti . . .“

Ti si se digla, malena ptico,
Veselo kličeš spram onog sunca,
Što kô iz gorskog ide vrhunca.
Život nam tren je vremena vječnog,
Oboje mi smo biedni, smrtnici,
Tek mene zemske veze još vežu.

Ti si se digla spram onog sunca,
Ne slušaš moje molbe i rieči.
Tko da te u tvom letu zaprieči?
Oh, da sam s tobom, da mi je poći
Mrtvila iz tog, iz ove noći,
Slobodu kušat da mogu kô ti,
Pjesmom bih sjajno krunio sunce,
Pjesmom bih svietle vjenčao zviezde,
Onom, što same viekove trese,
Ropstvu što raskida veze . . .
Tako tek gledam za tobom biedan,
Kako se kriliš svježa i mala
Tamo, kud moje čeznuće lieta.
Život je tvoj i sloboda sveta:
Sačma iz puške il' striela iz luka
Može da tebe odanle skine,
Al' ćeš i onda ponosno umriet,
Plavetne svoje ljubeć visine.
A ja zar, noseć pjesmu kô i ti,
Mogô bih tebi nalik kad biti?
I što je pjesma stegnuta leta? . . .

Gledam za tobom, malena ptico,
Kako mi tiho izmičeš s vida,
Život se javlja okolo mene,
Sunčeva zraka lice mi draga,
Paprat kraj mene gibat se uze,
Al' mojoj duši klonula snaga:
Sličim ti crvu, što tu, gle, puze . . .

VALCER

Sala zvoni muzikom
I svietla trepere,
Strasno leti plesni val
Bez kraja i mjere . . .

Dodji! Ja ću povest te
Kao ljiljan bieli,
Ovdje proljet mladosti
Pupolj — cvieće dieli.

Tu se sniva prvi san
Ljubavi i sreće,
Tu osviće sunca trak,
Što omrknut ne će.

Dodji! Muški pogledi
Past će ti po kosi —
Mi ćemo u plesni val,
Samo nek nas nosi!

Gdjeno998ršću usnice
Od užitka vrelih,
Gdje umiru uzdasi
Sjetni, neveseli!

Ja ću šaptat dašak ti
Svoje pjesme žarke,
U široki ćemo val
Plovit bez katarke — —

Tiha, nježna muzika
I život je cieli —
Dodji! Ja ću povest te
Kao ljiljan bieli . . .

Mislit ćemo: sami smo —
Samo da plovimo!
Uz te ću zaboravit,
Da sam prošlost imô . . .

JANUAR

I

S bregova je naših rodnih utihnuo vjetar ledni,
A zelena naša polja snieg pokrio nedogledni.
Daj mi ruku, poći ćemo ispod drvlja osušena,
Spominjat se maja toplog i proljetnih čar-vremena!
Gle, pod ovim bielim sniegom mnogi krasni cviet je svenô,
Što sam ti ga u pjesmama svojim često put spomenô,
A u grmu opustjelom, što sad tamo tužno stoji,
Pjevala je nekoć ptica sreću mladih dana svojih . . .
Daj mi ruku, poći ćemo ispod drvlja osušena,
Na kojemu još preosta iz jesenskih list vremenâ,
Pa na grani povenutoj turobno se tako njiše,
Kô da sanja o proljeću, kojeg davno nema više . . .

II

Poći ćemo k onoj rieci, koja mirnim tokom teče.
Vodena se nad nju ptica tužno krili i uzlieće,
A u rieci visoka je trava davno već svenuta
I iz vode ukočeno strši u vis zamrznuta . . .
Života ni ovdje nema, turobno je nebo bielo,
Olovnatim svojim sjajem mirno se je nad nas svelo,
A tišina bez gibanja, bez pjesama i bez sunca,
Samo tužno snieg se bieli tamo s onoga vrhunca — —
Poći ćemo, dušo, tamo i u mirne gledat vale,
Što se teškim tokom gube širom rieke uzdrhtale.
Pričat ću ti, kako tako i sni, što nam život zlate,
Odilaze kô ti vali, da se više ne povrate . . .

III

Oko nas je zimska večer puna teške magle pala,
A na nebu turobnomu nema zviezde, da bi sjala — —
Ja ti ljubim ovu maglu, što se tako siva stere
Vaselenom nedohitnom bez iskona i bez mjere . . .
I zamišljen puštam glavu, da na tvoje grudi pada,
Spominjem se svojih sanka, razrušenih svojih nada.
Ah, i moja prošlost tužna tek je maglen veo bio,
Što me svojom kratkom srećom samo jednoć zagrlio,
A onda je duhnô vjetar i pokidô mlado cvieće
I stresô je pelud cvjetni sa drveta moje sreće,
A na moj je život pao veo sjete nedosežni
I grli ga kô ta magla, štono grli kraj taj snježni . . .

IV

I ja znadoh u životu sreću, dušo, kad se ljubi,
Ali sam i suzu znao s boli, kad se ona gubi — —
Mi smo ti se sada našli kao dvije zviezde sjetne,
Štono dugo nije mogla jedna drugu da susretne,
Već lietahu vaselenom bez svrhe i izgubljene
Tražeći se besvijesno kao dvije uspomene . . .
Sad ti tako mila skidaš tužan veo s čela moga,
A ja tonem u pogledu tvoga oka sanjarskoga.
I pričaš mi, kako i nam proljeće će jednoć doći,
Kad okopni ovaj snijeg, da će zimske magle proći,
Toplo sunce da će sinut na bregove naše rodne,
Da će zgrijat list i cvijet, a i naše duše srodne . . .

U SAMOĆI I LJUBAVI . . .

U samoći i ljubavi mi smo stali zamišljeni,
Dok oko nas tiho debšće bliedo jutro i mir sneni.
Otimlje se tmina svietlu, mračne sjene zrakom lete,
A prozirni oblačići već se rujem sunca sviete . . .
Zagrljene nas ostavlja noć i njena crna tmuša,
Slatke čežnje i užitci i zaborav naših duša.
A ti tako krasna puštaš svoju glavu bliže k meni,
Gledaš ovo milo jutro, bliedo nebo i mir sneni
I iz dalji drage ždrale, kako tiho zrakom plove,
Noseći nam s juga proljet i ljubavne slasti nove . . .

LUČ JE ŽIVOT . . .

Luč je život: kratko vrieme svieti,
Prodju sanje i čeznuća duše,
A grobne nas obaviju tmuše —
Jednoć nam je svima tu umrieti . . .

Vječnosti se ne može oprieti:
I stoljetne ruine se sruše —
Uminut će sanje naše duše,
U Nirvanu duh će da odleti — —

A što ovdje ostat će za nama? —
Samo patnje, nevolje i boli,
Mnoštvo suzâ, beznadnih pjesama,
Što ih ljudstvo u čemeru proli.

Mirno mriet će — tko je snašô jade
I ljubio — pa bilo bez nade . . .

PRED JUTRO

Pred jutro . . . A gaj sivi spava
Nit list se giblje niti grana,
Suhaljak samo strši uvis
I čeka bliedo svietlo dana.

Odozgor nebo mračno visi,
Tek zviezda sjaji mu s visotâ,
A šuma šuti kao groblje
Bez uzdaha i bez života.

Najednoć kao tajna jeka
Od nekud bolni krik se javi —
To zakašnjeli glas je noći
Il ptić je umro od ljubavi . . .

BEZ NASLOVA

I

Gledaj sunce: svietli na nas i na naše mlade dane,
A veselom svojom pjesmom pozdravlja nas ptica
s grane.
Ona mene, dušo, pozna minuloga još od maja,
Sanjalačke dok sam duše posred šumskog lutô gaja
I prirode čare gledô i drveća krošnje bujne,
Svedj tražeći svoju sreću i stihove pojuć nujne — —
Gledaj sunce — za njim sam ti čeznô cielu mladost
svoju
Ištuć srce, što bi moglo razumjeti dušu moju,
Njenu patnju, strasnu ljubav i turobne boli njene,
Što ih trpjeh u svijetu radi sreće nenadjene — —
Ajde sa mnom, u tebi je cilj života mòga cio,
Proljetni nam dan se smieši, svietao je sav i mio!

II

Ići ćemo šumskim putem osamljeni, zagrljeni,
U ljubavi svojoj čistoj cielom dušom izgubljeni.
Ja ti volim paprat mirnu i turobnu brezu bielu,
Kada svojim sivim lišćem šapće pjesmu neveselu.
I život je takva pjesma — ja sam ti ju pripoviedô,
Znaš li, one tihe noći, uz mjesečno svietlo bliedo?
Ići ćemo — iza nas će ostat zvuci rastrgani,
Šaka praha i pepela: moji tužni mladi dani.
Kroz čistinu mirne šume tamo s onog, gle, vrhunca
Sretat će nas mila proljet, topli traci ranog sunca,
A kraj nas će sjetnu pjesmu šaptat ona breza biela —
I život je taka pjesma, prolazna i nevesela . . .

III

Strgô sam ti prvu granu tamo s onog bielog gloga,
Dao sam ti prvu pjesmu svog maštanja proljetnoga.
Što ćeš više? — Poći ćemo iz sparine ovog grada,
Čitava je narav svježa kô ljubavi naše nada.
Sjesti ćemo u dolini, gdjeno pastir stado pase,
A proljetni vjetar njiše poljem travu kô talase;
Gledat ćemo u mir šume, na vedrinu plavog neba —
Ajde dušo, prirodnoga života nam svježeg treba!
U gradu su ljudi čudni; i golubi s našeg krova
Odlietaju sada iz njeg, jer ih zove proljet nova —
Ajde, tamo ćemo poći, gdjeno pastir stado pase,
A proljetni vjetar njiše poljem travu kô talase . . .

IV

Gledaj onaj cvijet bieli: cvate kô da svenut ne će —
I čovjek ti tako sniva sne prolazne svoje sreće . . .
Sjećaš li se, dok sam zimus ovim stazam stupô
s tobom
I zamišljen zastajkivô nad ledenim mnogim grobom?
Ležao je težak snijeg, spavale su ove doli,
A danas ih svietlo sunca svojim žarkim sjajem poli;
Šutile su male ptice i kružile tužno zrakom,
Čeznule su za vedrinom i sunčanim toplim trakom...
U ljubavi sjetnoj mi smo boravili svoje dane,
Čekajući jednoć i nam topla proljet da osvane —
Sjećaš li se? — A sad cvijet cvate kô da svenut
ne će —
I čovjek ti tako sniva prolazne sne svoje sreće . . .

PIRNA PJESMA

Kô ptica, s rodnog kad poleti krova,
Vesela, mlada i s pjesmom u duši:
Gle, i ti tako odliećeš
Od rodnog doma svoga.

Savili su ti mirtov svježi vienac
Na crnu kosu vrh suznoga oka,
U ruke ti studene dali
Bieloga, nevinog cvieća.

A svietlo sunce novoga života
Kô uskrsno te pozdravlja jutro —
Daj, u tom jutru budi zviezdom
Snenom oku, što za tobom čezne.

I podji kô što laste polaze,
Od rodnog doma otkini se mlada
Kô list od stabla — ali ne da sveneš,
Ljubavi vjetri nek te nose dalje!

A na tom putu kô mirisni lahor,
Što proljetnijem dolinama dûše,
Pratit će te pirna zvona
I pjesma moje duše . . .

KASNI CVJETOVI

DVIJE DUŠE

Kô dvoje umornih, starih
Jedno se uz drugo stisli,
I sjede — tihi i sami
U davne utonuvši misli.

Odajom kroči vrieme,
Teški mu prolaze časi,
Sumrak sve jače pada
I svietlo se danje gasi..

Na zidu vise portreti,
Slike čudne i stare:
To mrtva gledaju lica
Na život i njegove čare.

A samotnog, davnog iz kuta
S prašnoga fortepiana
Vedra i vesela pjesma
Minulih javlja se dana . . .

I odajom zamnie šapat
Kô jeseni vjetar kad dûše —
To jezikom govore svojim
Dv'je umorne, stare duše . . .

ODLAZE . . . .

U gluhoj, bezglasnoj noći
Umiru cvjetovi bieli,
Vazduhom nečujno, tajno
Jato se ptica seli.

Zelen se skliznula s drvlja,
Nebom se oblaci gone,
U mutno njihovo velo
Zviezda za zviezdom tone.

Kô u opustjeloj šumi
Nas dvoje ostasmo sami,
U duši nam zamire pjesma,
S glavâ padaju prami . . .

Nad nama nečujno, tiho
Jata se pticâ sele,
Odlaze kao mladost
I njene sanje biele — —

ZAŠTO?

Ah, zašto grč mi steže tu izmučenu ruku,
I htio bih da k meni još dodješ bliže, bliže,
Kad s očiju ti svu života čitam muku,
I smieške njeg'vih zipka i grobova mu križe.

Kô mamen ljubim grud ti i ne znam rieči reći
Sve šapćući ti nešto bez smisla i bez reda,
A znam, kad odeš, dugo u srcu će me peći
I onda istom prava lomit će me bieda.

Ah, usnij za to ovdje, kraj drhtavih mi usti,
Kraj daha moje duše, što kao oganj pali,
I nad snom ti ljepote o daj me snatrit pusti —
Nek kidaju me — skrše moji ideali.

Polako past će noć i zviezde probit nebo,
Uz mene sudba sjest će na uzglavlje ti čisto,
I nemoj pitat, što bih i želio i trebô,
Kad umire mi plamen, što toliko mi blistô.

Prosjedjet noć ću dugu uz nemirne ti grudi
I slušat gdje se negdje podsmieva kerub zao —
Upiljit ćemo oba u sudbu pogled ludi
I gledat, sanja sviet u bezdan gdje nam pao.

A kad mi odeš — sâm ću i dalje bdjet u noći
I suhoj sudbi ljubit još sŭšu, bljedju ruku,
Svedj čekajući ono, što ne će nikad doći,
Svedj gledeć, gdje mi ruše svjetionik i luku . . .

*

STARA BAŠČA

Bludim sam po staroj bašči,
Staroj bašči mladih dana:
Tu je mnoga moja sanja,
Mnoga čežnja pokopana.

Ovdje često smijeh čû se,
Ondje opet suza kanu,
U noćima, punim srebra,
Sva mi mladost tu izda'nu.

Bludim sam po staroj bašči,
Kraj grobova mladih dana,
A života novog proljet
Pozdravlja me s cvjetnih grana.

Nada mnom se plavi lazur,
Kos žutòkljun travom skače,
U osami mrke šume
Kukavica negdje plače.

Tu kalina biela cvate,
Veseli se ondje ševa,
Pod svibanjskim sjajnim suncem
Ciela bašča pjesmu pjeva.

Sve je, sve je — kao nekoć . . .
Ista zelen, isto cvieće,
Čini mi se: Opaja me,
Miris prve, davne sreće.

I mladosti glase čujem
Iz bokora jorgovana —
Ah, život je pusta varka,
Pusta varka i obmana . . .

KAD UMREMO...

Kad umremo, nek nam sade na grobu
Sunovrat il' klinčac — zar ne? — svejedno!
Iščeznut će čarne slasti života
I doć će nešto nepoznato, ledno...

Zgasnut će luč se — dalèkom u mraku
Ostat će mladost i sreća i cvieće,
A smieh i suze umrlih dana
Plakat će za nama i zvat nas — sve će.

Ah — onda duši nek skrije se na dnu
I nek se nè dâ ni razbit ni strti
Bar jeka naše ljubavi divne — —:
Da živimo i u smrti!...

KAD MI MRAZ CVJETOVE ZASPE...

Kad mi mraz cvjetove zaspe, u bašči zamukne ptica,
Ledeni vjetar zacvili kroz široke, gole grane
I duša zaplače pjesmu vječne, besmrtne čežnje
U hladne, ostale dane:

U dugoj, tužnoj aleji — na kalnom, močvarnom putu
Kupovi sveloga lišća — sanje će ležati moje,
A po njima obiesni život demonski dalje će igrat
Suludo kolo svoje.

Sred kola žrtva životu — moje će srce izgarat...
A prošlost će umirat hladno kao da u ludo b'jaše,
Tek mrakom ostalih dana zvonit će trpki kô smijeh
Cik zadnje, razbite čaše — —

Tad šapni, o lišće svelo, mladosti priču slatku,
Nek ugaslo oko zasja, grud se opet zatrese,
I ljubav mi takne usne — prije no vjetar života
Zadnje mi sanje raznese...

U HLADNOJ, KIŠLJIVOJ NOĆI . . .

U hladnoj, kišljivoj noći,
Kad kaljava cesta se pruža
I mutnoj na vodi pliva
I drač i svenuta ruža —

Kad kiša curi i curi:
Samotan okoliš stoji,
A stara ura na domu
Vremenu časove broji.

Tad ide vrieme i ide
I nikada ne će već doći,
Odlazi kaljavom cestom
U hladnoj, kišljivoj noći.

A za njim gledaju hladno
I drač i svenuta ruža,
Dok kiša curi i curi
I kaljava cesta se pruža . . .

PRIEGOR

Gle: koracam onim putem — kao nekoć, prošlih dana,
Opet mi se smije zelen s proljetnijeh, svježih grana.
Život me je promienio: dao mi je mirnu misô
I u oči i na čelo tvrdi potez svoj upisô.
Pa koracam i pregaram . . . To je sve, što bog mi dao,
Mirno gledam mnogi listak, što mi je pred noge pao . . .
Da ga dignem? — Grobovi su svetilište moje duše,
Oni samo vječno šapću i s očiju suze suše — —
Ja ću kleknut i vjerovat: ljubav nikad ne umire —
I sad ćutim oko mene da se davni zvuci šire;
Vidim tvoju bielu ruku . . . I na grud mi pada glava:
Ja ti pjevam nujnu pjesmu priegora i zaborava . . .

OKTOBAR

Trune se latice s ružâ.
Dalekim, sjenatim vrtom
Široki listoviвода dršću:
Kao da uzdiše drvlje.
A ja sam legô u travu.

Gledam, gdje sunce se prašta
I čini konture meke
Po dolu i maglenim goram:
Kao u pjesmi veselja
Zvukovi tuge.
A sjene, umilne, duge
I večer i dušu mi mirom pune,
Dok latice s ruža se trune — —

Ej zbogom, brbljava lasto!
Dolazi jesen od svuda,
Plavo je puklo nebo,
Vlažna je rodjena gruda.
A znaš li, pod širokim grozdom,
Kad se odmarala glava,
I leptiri slazili k meni,
I sa snom se miešala java —
Od slasti kad ni rieč nisam ti smogô,
A ti si mi šaptala mnogo – ah, mnogo...

Oj zbogom, proljeća sanče!
Sad lietaju ptići nad poljem,
Zlatna je umukla vuga,

A travka mi ďršće od mraza —
Ej, dolazi jesenja tuga.
Zbogom i cvjetovi mili!
Svietom se vjetar sije,
Omrkle mile su gore,
A vi ćete doskora umriet
Kô da ni bilo vas nije — —

Kad snieg mi gusti zaprši,
Sumračje zimnje dodje,
Ja ne znam, što će bit sa mnom:
Poći ću — kud mi se podje.
Kô vjetar: i moj je udes,
Kad imô sam trajnijeg išta?
Ej, zviezdo moga života,
Što blistaš, kad sve je varka i ništa?...

JA PJEVAM . . .

Ja pjevam, kad me gane tugaljiv zvuk bez rieči,
Što tek u duši zvoni i nè dâ se izreći . . .
Pa slušajući mislim, da davnu čujem jeku
Neostvarenih snovâ — a stihovi sve teku.
Ne znade nitko onda, što u meni se zbiva:
Da l' niče proljet vedra il pada magla siva.
Ja ćutim samo tugu, što na srcu se lèdi
I ruku, kako dršće i lice, kako bliedi — —
Tad oko sebe tražim bar jedno oko milo,
I nježne; tople prsi i jedno drago krilo,
Pa uništenih snovâ sve dalje slušam jeku
I puštam: kao suze da stihovi mi teku . . .

PADAJU PAHULJE SNJEŽNE . . .

Padaju pahulje snježne
Kô da su sanci bieli,
Kraj nas se smirilo drvlje
Cvietci su davno sveli.

Samotnim poljem, dalèkim,
Samo se gavran vije,
Pusta je kuća na drumu,
Bieli se — kao da snije.

Na polju sumorno snieži,
Ledeni vjetar dûše,
A mi u bezglasnu zimu
Gledamo kao bez duše . . .

KIŠI . . .

Kiši — turobna, ljetna kiša,
Padaju kaplje oknu o stakla,
Nad krajem nebo snuždeno stoji
Tužno kô da ga je tuga takla.

Kô sveli vise listovi s drvlja,
Na cestu nitko da bi se makô,
Kiši i kiši prazno i pusto
I ne znajuć radšta — čovjek bi plakô.

Ti sjediš uza me umorna, tiha,
K mojima lica prislanjaš vruća,
Slušaš me, kako ti drhtavo čitam
Turobne pjesme pune čeznuća.

A vani nam oblaci zastrli gore,
Na cestu nitko da bi se makô,
Kiši i kiši, prazno i pusto
I ne znajuć radšta — čovjek bi plakô . . .

U SVOM ŽIVOTU . . .

U svom životu za tobom sam čeznô
I ljubio te salomljene duše,
Ja miran gledah, gdje se s moje boli
I vedri sni i nade moje ruše.

A nikad toga ni šapnô ti nisam —
Kô cviet sam venô pod pogledom tvojim,
I rastao sam s tobom se bez rieči
I hladan pošô dalje putem svojim . . .

A sad tek ćutim ljubav, s koje patim,
Osjećam suzu sa svog oka teći
I gledam tebe iz dalji kô zviezdu,
Što ne ću nikad, nikad je doseći — —

U SUMRAKU

Jesenska je mutna večer . . . Ulica je gradska pusta,
Katkad duhne hladan vjetar kô prodanih dah sa usta,
A močvarnom, praznom cestom ti se mičeš kao sjena,
Haljetak ti oderan tek skriva prsa izmučena.
Stupaš — tražiš znak života, a oko ti suho gleda,
Gdje ulicom plačna večer i magla ti na put sjeda . . .
Ja te gledam i zovem te . . . Dodji, sjedni tu uz mene
Gledat ću ti prazne oči, od nevolje isušene.
U mojoj će počivati tvoja duga, blieda ruka,
A ti nemoj prekidati mračnih misli, plačnog muka.
Sve bez rieči i bez glasa vrh srušenih davno nadâ
Neka samo vjetar dûše i umorno kiša pada — —

ZIMSKI SE SUTON SPUŠTA . . .

Zimski se suton spušta,
Umire turobnost dänja,
Meni se čini: oko nas
Kao da prošlost sanja.

Poljem se smrznuli puti,
Vjetar tek vije se s briega —
Prošlosti priču ja čujem
Iz mraka i ispod sniega.

Pa mi je kao da snivam
Na grobu cvietaka svelih . . .
A vani sniežak praminja
Kô da su sanci bieli.

NOVEMBAR

I

Gledaj: pada list sa drva i siva se trese grana –
To sjeverni vjetar kida zadnje čare ljetnih dana.
A nad gorom kreću laste tamo, gdjeno sunce sija,
Potiho nas ostavljaju — naša zadnja iluzija . . .
Iza njih nam ostaje još samo ovo nebo bielo,
Kô od suza osušenih sjetno je i neveselo;
A sjeverni vjetar dûše hladan kao grobna sjena
I ne pita, što je sveto i što ima uspomena.
O primakni svoju glavu bliže k meni, dobra dušo,
Ja ne imah još jeseni, još joj nisam daha slušô —
Tihi, bliedi prisluškujmo — nešto oko nas ozvanja:
Drvo puca, a list pada — čuj: muzika umiranja . . .

II

Znaš, na briegu, kad smo jednoć stali povrh doma tvoga?
Smijalo se mlado jutro na nas s neba azurnoga,
Po cvjetovim pale suze jutarnjice rose rane,
A ptice su skakutale vrh livade uzorane . . .
Smijalo se mlado jutro po rodnomu našem kraju
Kô da mladost i proljeće tako svježi vječno traju —
Znaš, na briegu, kad smo stali proljetnijeh onih dana,
Ja ti davah prvi cvietak i svoj osmieh sa usana.
Govorah ti: Čuvaj cvijet, on je lijep, kad i svene
I tad još mirišu duši s njega svete uspomene — —
Vjerovala nisi . . . Sad, gle: Svenô cvijet mladih dana,
A i meni otišao vedri osmieh sa usana . . .

III

Gazimo po suhom lišću — ispod nogu nam se žuti —
Sad ne misli čovjek ništa, samo srce, srce ćuti . . .
Gle, dolaze hladne magle, sjedaju na suho drvlje,
A sa drvlja odlietaju biedni vrapci, tko će prvlje —
Traže krova i kućišta — a mi dalje koracamo,
Mučke, tiho: i bez rieči razumjeti mi se znamo.
Pa i zašto govoriti? Tä govori lišće svelo,
A jedna je ciela priča ovo nebo neveselo . . .
Gazimo po suhom lišću; kad je žuto, neka svene —
Mi ćemo u duši čuvat svoje svete uspomene.
Koracajmo tiho dalje: tužna jesen kraj nas šuti,
Sad ne misli čovjek ništa, samo srce, srce ćuti . . .

IV

Sipi kiša mutnim krajem tiho kô da joj se ne će,
Sjetno pada na grobove povenule ljudske sreće — —
Dodji, dušo, gledat ćemo: jesen ima tajnih čara,
Ona sama sobom priču umiranja razgovara . . .
U beskrajnoj svojoj tuzi velika je ona ciela:
Poviest biedne ljudske duše pjesma joj je nevesela.
Dodji bliže, slušat ćemo — gle, ti imaš mutne oči,
Sa mladoga tvoga lica bljedilo se sjetno toči,
A kroz oči gleda duša, tvoja duša, koja ljubi,
Tužno gleda kô da sreću čitavog života gubi,
Dok oko nas dûha vjetar hladan kao grobna sjena
I ne pita, što je sveto i što ima uspomena — —

ŠTO ĆEŠ, DA TI REKNEM JOŠTE? . . .

Što ćeš, da ti reknem jošte? Gledaj mog života pute:
Na svakom je pjesma jedne moje čežnje utrnute.
Za mnom leži staro groblje s porušenim mladim snima,
A ti dodji i poravnaj, gdje još koji humak ima . . .
Ja ne marim! Svenuo je mnogi pupolj, što je cvao,
Gle: u mojoj bliedoj ruci još se pepel sačuvao!
I ja sad razumiem život . . . Dodji, kruno mojih snova,
U tvom krilu neka umre moja sudba jadikova.
A kad dodju teški dani i tuga mi smrači čelo,
Ja ću tiho uzdignuti sa prošlosti svoje velo.
Skupa ćemo, zamišljeni, gledat mog života pute,
A ja ću ti pričat poviest svake čežnje utrnute . . .

ČEŽNJE I TRZAJI

PRED OLUJU

Mrače se gajevi, polja.
Oblačine zrakom se gone
Kô aveti. Vjetar plače
Kô mrtvih da zvona zvone.

Nebo sve tamnije biva,
Po gniezdima ptići cvile —
Od nekud dolaze tajno
Nevidljive prirode sile.

Oh, neka dodju! Za svietlom
Sve čezne u ovoj tmuši —
Kad prva udari striela
I mojoj odlanut će duši . . .

BRŠLJAN

Od nekud dubòko
Iz rahle zemlje,
Kroz suh listinac
I korienje drevno,
Izbijaš zelen;
Pa grliš deblo
Staroga hrasta
Sa svojim žiljem
Podatnim, gipkim,
Grčevito, čvrsto.

I penješ se ùvis
Radosno, žustro.
A rast tvoj brzi,
Kô veliki mravi
Listova bezbroj
Zelenih sliedi.
Zapreka ne znaš:
Po mahu starom
Vereš se hrlo.
Obilaziš pupe,
Suharke stare
I brazde sive
Od raspukle kore.
Žuriš se, žuriš . . .
Ne gledaš nä tle,
Tek čezneš za visim.
A dolje pod hrastom
Ciklame cvatu,

Paprat se njiše
O lahoru tihom.
I kô da te vabe
Sa pjesmom svojom:
Fićuka kos
Na šumskom čistacu,
Bigliše slavulj
U hladu jele.
Sva šuma trepti
Od neznanih glasâ
I kô da ti zbori:
Ne bježi, ne bježi!

Al ti tek hitiš
Sve više i više . . .
Koja te sila
To gore tjera?
Zar želiš briest
I hrast prerasti? —
Oh, tebe guši
Zagušljiva tmina
Prastare šume,
Ti hoćeš vidjet
Čar svietlog dana,
Dosegnut lazur
I zrake sunca.

I penješ se, penješ . . .
Bujiš i rasteš
Grleći deblo
Staroga hrasta
Sve strasnije, jače.

Al' jednoga dana
— Već hrastu kod vrha —
Rastočit će crv te,
A zeleni, svježi
Rast tvoj će zastat,
Svenut će list ti
I strunut žilje,
Što sad se svija
Kô kamen tvrdo
Uz staro deblo.
I natrag ćeš k zemlji,
K suhom listincu,
Gdje cvatu ciklame
I paprat se njiše . . .

A lazur će plavi
Nad drevnom šumom
U svemirskom miru
Ledeno blistat
Nedosegnut dalje — —

DVA GROBA

U sjajan kararski mramor
Spustiše čovjeka mrtvog,
Zatvoriše grobnicu niemu
I nad njom zapališe svietla,
Da umrlom bude lakše
Bludit po beskrajnoj noći — —

Tko iščeznu u tom grobu? —
Bijaše bogat i srećan,
Raskoš i obilje sudba
Sipaše stazom mu žića.
Zemska je ljubio dobra,
A dušu — tko pitat će za nju?
I jednog je dana srce,
Životnih čara sito,
Zamrlo, prestalo kucat . . .
Sad — kamenom nad tim hladnim
Čovjek ne osjeća ništa.
Nit ptica ne dolazi amo,
Da pjesmu proljetnu pjeva,
A cvieće na sarkofagu
Bezbojno, mrtvo cvate.
Iščeznu novac i sreća.
A život? —
Kô da ni bilo ga nije — -

A dolje u polju cvjetnom
Sred ružinog, divljeg grma,
Stisnuo grob se nujan.

U nj zakopaše srce
Prepuno vjere i nade.
Ljubav mu davaše život,
A zanos životu krila.
I leteć za dalekom zviezdom
U ushitu mladosti vrele,
Umiruć za ljepotom,
Za svemirskim, mističkim čarim —
Puklo je jedne noći
To malo, sirotno srce.

Sad ga je sakrila tama.
Al' mrtvog iz njegovog žilja
Čarobno procva cvieće,
Ptice se rodiše bajne
S blaženim, slatkim glasom — —
Tako tu počiva ono
Sred pjesme i cvieća čarnog.

I stojeći nad tim grobom
Meni se kao čini,
Da čujem ritmički kucaj
Tog malog, sirotnog srca —
Ono da živi dalje — —

ISTINA

Ah, kud su te djeli — ja ne znam ni sâm . . .
U sanji mi katkad tek prolazni hip
Tvoj divni pred dušu dočara kip — —

Med lovorjem tamnim — kraj mirisnog mora
Uz šapat valova, uz galebov krik
Svietli se kao podnevno sunce
Njene ljepote spomenik.
Božanska žena sanljivog oka,
Bijelih grudi kô morska pjena:
Čeznuće je bolnog, slomljenog ljudstva,
Uzdah je sjetni sviju vremena.
I kao da sniva: oko kô zviezda,
A usne bliede i crna vlas —
Tu boravi sama uz lovor i more,
Uz morske ptice olujni glas.

Do kipa su davno zasuli pute,
Zamèli sve staze i njihov trag.
Al božicu traže . . . Iz sive daljine
Čuje se žudnja
S usana ljudskih,
Molitve šapat strastan i blag.
Tamo se svagdašnji kida sviet,
Kuju se negve i okovi hladni.
A ovdje cvate u proljeti rajskoj
Kô suza božja, kô zviezda morska
Ljubavi, svietla cviet.
Ondje se srce i pjesma duše

Bore sa strašću;
Na toplu ljubav kô zimsko inje
Težak i oštar pada led.
A ovdje nema ni bure ni strasti,
Božice kip je smirio sve,
Nit lomi se more nit svemir mrači.
S neba tek sunce blaženo zre.

Do kipa su davno zasuli pute
I mnogi ga traže uzalud,
Dalèkim na stazama umiru ljudi,
Od žudnje za boštvom puca im srce,
Krši se žarka, strasna grud.
A božica čeka, da prospe svietlo
I ropstva lanac raskine ljut,
Dok nitko k njenom ne dolazi kipu
I sakrit k njoj nitko ne nalazi put — —

Tek — jedne noći mističke, tajne
Pred kip se sjetna dokrala sjen,
Korak joj tih kô val na vodi,
A pogled nujan, maglovit, snen.
Uz zelen se lovor sjena šulja
I zuri, zuri u božice kip;
Zamire noć u vječnoj šutnji,
Prolazi vrieme kô jedan hip.
I gleda sjen, a lice boštva
Kô da je sunčev polio sjaj,
Dok čudnog od svietla se srebrom bieli
Lovor i more — čitavi kraj.

Pa šapuće sjen:
— O ženo divna,
Koliko svuda tražih te ja!
Tvoje je ime srca mog plamen,
Ono na mojoj zastavi sja.
Žudnjo života — za tobom ginuh,
Tražeć te svedj med zvjezdama —
Daj da te ljubim, božice divna,
Jer sad si moja, čitava — sva . . .

Bez rieči onda prikaza kleca,
Uz ledeni pada spomenik
I grli mu, grli mramorni lik.
A čudnog od svietla i dotika vrućeg
Kao da kamen živjeti zače:
Božice pogled zaplamsa snen
I ona snagom čarobnom vinu
Sve bliže k sebi turobnu sjen . . .

Imaše tamne, duboke oči
Raskuštran, dug i mekan vlas,
Lice o patnji pričaše duše,
O čežnji srca pridušen glas.

I posrćuć sjetna klecaše sjen
Svedj grleć hladni, kameni kip
I ljubeć divnoj božici grud — —

A jutrom, kad sunce palo na kamen,
Na njemu umro od slasti mamen
S krvavom usnom — pjesnik lud . . .

ZA SREĆOM

Ja hoću sreću!
Ne — sitnu, bliedu, rastrganu,
Što kao zadnje zviezde zräka
U nujnog dana zoru ranu
Iz maglenoga sja oblaka,
Pa diže vjedje snenom oku
I u dušu se tiho šulja,
Svedj gradeć u njoj kulu sanja
Od lažnog zlata i dragulja — —

Ja hoću silnu, jaku sreću,
Što kao sunce vedra svietli,
Da čitav svemir od nje sjaji.
I što se spušta iz visina
U ljudske grudi,
Pa duboko u srcu lednom
Već zaprašene žice budi
I potonuli biser vadi.
Ja hoću, da mi dušu siše
Kô polip strasni;
U času lude, nieme slasti,
Da u srcu mi cvijet sadi,
Što vječno cvate i miriše.

I zato sa mnom — ako ljubiš!
U oluju života mrku,
Što demonskim nas biesom čeka,
Pomirljiv pogled oka baci:

I kukavice i junaci —
Sve past će u prah pred ljubavi.
A ti se bliže stisni k meni,
Da prodjemo kô dvije sjeni
Kroz more svieta.

Kô vihor — ljubav gorda, snažna,
Iz sferâ će nas nosit mraka.
Za nama će se motat vrapci
I brbljat svoju pjesmu tmine,
Dok ozgor glazba svietlog neba
Razliegat će se od miline.

A ja ću pjevat silno, jako.
U himni, što je slast života
U strasnom času suncu sklada,
I moje pjesme glas će zvonit.

Tad ti, rad sreće, što se rodi,
Užitka kupu daj mi žarku
Povenulim od žedje usnam
I umornoj od čežnje duši — —

I ja ću piti!
U momu oku ti ćeš svietlo vidjet:
Života blagdan, gdje svečano tone,
I čut ćeš, kako u svemiru negdje
Svadbena nam zvona zvone.
Ja dušu tad ću svoju burnu
Tebi dati.
I svietlo sunca, trepet zviezda

I glazba sfera, dalekih i sajnih —
Sve prožet će te.
A kerubâ kor slavit će ti mladost,
Što ljubavi i svietlu život dade! . . .

Tad tvoj će pjesnik mirno umriet.
U času, kad se sav zaplavi zapad
Pod vedrim trakom večernjice zviezde —
Uz blage zvuke svemirskijeh zvona —
Mirišuć cviet, što na srcu mu procva,
Zaklopit on će oči — —

MATER DOLOROSA

Ja čujem:
Kroz mrak
Ti tiho stupaš
I dolaziš k meni.
Tvoj korak poznam:
Zvoni i odzvanja
Kô jeka glasa
Ljubavi tople
Iz prošlosti.
Ne vidim te,
Ali čujem:
Preda mnom
Kô da jeca u mraku
Mramorni kip —
Kip boli tvoje.

Zar još i ondje
S onu stranu groba
Patiš?

O majko,
Da mi je složiti ruke
Oko vrata tvoga
I rasplakati se — skupa s tobom —
Kô nekoć — —

— Čemu plakati?
Kao da pita
Čudan, tudji glas
Iz tmine.

Majko,
Otkad si otišla,
Život mi je
Tvrd i sumoran.
Po putovima mojim
Bacaju kamenje,
Brda navaljuju
Na prsi moje.
Ali ja vjerujem
U snagu svemira —
I makar iznemogao,
Potišten, okrvavljen,
Smalaksavam na pô puta,
Ipak se uspinjem
Neslomivo, tvrdo
Brdu na vrh.

O majko,
Al put je još dalek!
Što me čeka?
Gdje ću stati?
Gdje bit će konac
I kraj svemu?

Oko mene mrak
Prazan, tužan, suh.
A ja korake tvoje čujem
I tebe ćutim,
Majko.
I kô da te gledam:
Od skrbi i borbe

Stara, izmučena,
Od patnje i jada
Zgrbljena, slomljena,
S pogledom zadnjim
Iz širokih vjedja —
Ti stupaš preko mosta,
Što dijeli onaj
Od ovoga svijeta.
Za tobom u bujicu
Padaju mosnice,
Most se razbija,
Ja gubim te s vida.
Zatvaraju se vrata
Nevidljivog svijeta,
A po njima bijedan
Ja bolno lupam,
Zovući tvoje ime,
O majko!

Ti čuješ moj glas.
I mrak kad se spušta
Silaziš k meni,
A duša te moja
Kô nekoć ćuti.

Časovima u teškim
Kad pobijedjen padam,
Životu momu
Ti krila daješ.
Dižeš se sa mnom
U sfere daleke —

Nad život i svijet.
Ti, što si nekoć
Rastapajući se
Od ljubavi zemske —
Začela me,
I mukom majke
Dala mi život —
Danas snagom
Ljubavi prekogrobne
Nosiš mi dušu
U svjetova beskraj...

Ja letim, letim — —
Osjećam: Dio sam
Svemirskih tajna.
Plivam u moru
Ljepota i čara
Najčišćih,
Besvijestan tonem
U maglama plavim
Neizmjerja — —

A kad mi krila klonu,
Počinem umoran
Na vratima Vječnosti.
Tamo prisluškujem
Burnim valovima
Velikog,
Nikad dokučivog
Života.
Tamo mi šapćeš

Riječi slatke
Ljubavi svoje,
I skidaš velo
S bića svoga —
Tamo ja saznajem
Što je život, a što smrt . . .

A onda se spuštamo
U tamne doline,
Kroz maglu i oblake
Padamo na zemlju.
Ti iščezavaš
Kô svietlo pred mrakom,
A ja ostajem
Opet sâm — —

O majko,
Kad jednoć meni
Polazit bude
U sfere daleke, tajne —
Ti dodji,
Dočekaj me
I prevedi preko mosta . . .
A onda — nek se slomi i sruši
Za mnom u bujicu sve —
Ja ću počinut
U tvomu krilu,
Mramorna, vječna boli moja !

JA ĆUTIM SNAGU KRELJUTI . . .

Ja ćutim snagu kreljuti,
Što nosi me i diže,
Iz maglenijeh nizina
Sve letim k suncu bliže.
A ono — čaran, blistav sviet
Svedj duši mi se smije,
Velikom usnom užitka
I troši me i pije!

Kraj mene svietli piršće zrak
I sav se svemir drăga,
U srcu cvjeta proljeće,
Života buji snaga.
I sieku krila prostorim
Sve silnije i jače,
Od čežnje za neizmjerjem
Sva duša goreć plače.

U širnom svietu svjetlosti,
Nek spline žudnja žarka,
U istini da iščezne
I obmana i varka;
Života samo čista slast
Nek svježa vječno traje,
I mladosti nek zvoni klik
Kroz svemirske sve kraje!

O žarko sunce istine
I čežnje i ljepote,
Života k tebi prvi krik
Iz srca mi se ote.
Rasprši tamu — dušu svu
Sa svojim svietlom zali,
I neka krila izgore
Tek — srca mi ne spali!

UNDINA

Tekle su vode daleko od grada,
Kraj vrba u šikarju gustom,
Prolaznost vječnu šaptahu vali
Po tomu kraju pustom — —

Tekle su vode... Noć kad bi pala,
On dolažaše k njima,
U umornom toku mutnih valova
Kô u njemu nujnosti ima...

On ih ljubljaše — — Liep kao Eros
Sjedeć kraj vrba bielih,
Čekô bi noć, da pokrije vode
I valove i kraj cieli.

Pa kad bi došla sumorna tama,
Drhtnule vode bi snene,
I kô da su vjetrom ganute vrbe
Tresle se umirene.

A tamo u bliedim valovim vodâ
Tiho se burkala pjena:
Nježno se dizala u prikazi žene
Laka i svietla sjena.

Bila je zračne, prozirne puti,
Na glavi joj cvjetna kruna,
Sjajna kô zviezda tako bi stala
Ljubavi, osmieha puna...

A on bi joj klicô: — Čeznuće duše,
Života turobnog varko,
Dodji mi bliže, za tobom ginem — —
On ju je ljubio žarko.

Prozirna dalje ona bi stala
Osmieha, ljubavi puna,
Na glavi joj svietloj sjala kô zviezda
Vodenog cvieća kruna.

A on bi klicô, dok bi se makla,
Kô val da se bliedi makô,
Išla je tiho — nit pjena vode,
Nit vjetric da bi ju takô...

O, tako ljudskoj dolazi duši
U priči kô mnoga sreća,
S daleka svietla, al kad ju dirneš
Kô prašak povelog cvieća — —

I ona je išla, a on bi ju čekô
Kô zoru ptica u gaju —
Pala bi noć i čuvala bi ih
U miru, u zagrljaju...

Tek šapnô bi on joj: — Što ledne ti usne,
Kad ljubimo tako se žarko? —
I stiskô ju k sebi: — Čeznuće duše,
Života turobnog varko!

— Što ledne ti usne? — pitô bi dalje,
O vizijo moja plava,
Zar sve je ledeno u tvojemu kraju
U kraju zaborava?

Ona bi šutjela. Prozirne puti
U vodu je slazila nagla,
Sa krunom od vodenog, mirisnog cvieća
Iščezla pred njim kô magla — —

A noć je dalje drhtala nježna —
On sjedeć kraj vrba bielih,
Gledô bi tamu, turobnu tamu,
Gdje pokriva predjel cieli . . .

Smireni vali ležali lieno
I kao da su ga zvali,
Tako su nježno, tako su slatko
Šumeći šaputali.

Pričahu o njoj i njezinoj kruni,
O cjelovim njezinih usta,
Šumljahu pjesmom iz onoga kraja,
Gdjeno je zaborav pusta . . .

Slatka je bila njihova pjesma
Kô šapat mrtvijeh dušâ,
Činilo se: iz zagrobnog kraja
Kao da glasove sluša —

I nagnô se k valim, da ih poljubi,
Da im dâ dušu žarku:
Htio je naći viziju svoju,
Života turobnog varku — —

* * *

Tekle su vode . . . Noć kad bi pala
Kô da se burkala pjena,
Tamo u valim u prikazi žene
Svietla se dizala sjena.

Bila je zračne, prozirne puti,
Na glavi joj cvjetna kruna,
Tiho bi išla k zelenom žalu
Ljubavi, osmieha puna —

A on je ležô . . . Liep kao Eros,
Nada nj se tajna noć svila,
Bilo je, kao da mu je sàmrt
Tek dražesna sanka bila . . .

Ležô je tako lednih usana,
A vjetri ga milovali —
Davno još nije, što su ga na žal
Iznesli obiesni vali.

I ona je došla . . . Mila kô Psycha
Pala mu je na grudi,
Ljubila ga je, kao da hoće,
Da u njem život probudi . . .

Al on je ležô hladan i miran —
A tamo u šikarju gustom
Prolaznost vječnu šaptahu vali
Po tomu kraju pustom — —

KARNEVAL ŽIVOTA

U vatri plesa i pjanog užitka
Mota se svijet. A oči gore
I dršću usne, trepeću grudi:
Života razbludno more.
A val se ljulja i čežnja niče,
Zamire lepet bezmjerne sreće,
I srce kuca i duša plamti
I život teče i teče — —

— Čuvido liepa, drhtavih grudi,
Što tebe ovamo zove?
Što pùsti ples, užitak i čežnju
I što te k pjesniku dove? —

Kroz masku vidim svietle joj oči,
A iz njih mladost kô baklja gori,
S usana svoju vječitu pjesmu
Svježi užitak zbori.

A s halje, lake kô lepirska krila,
Kao da sanje i priče plove,
Veliki, tajni svijet užitka
Sve k njojzi vabi i zove . . .

I ona se lagano privi k meni,
Pruži mi drhtavu, dugu ruku,
I stajasmo tako sred karnevala
U dugom, čudnom muku.

— Što će ti pjesnika snatrivo lice,
Turobni pogled i tuga niema?
Ja trpim svuda. U općem veselju
Za pjesnika veselja nema — —

A ona mi požudno pruži usne,
Mlade i liepe kô čaške cvieta,
Stišče mi prsi, nosi me, nosi
U vrtlog veselog svieta.
I osjećam snagu, kako se vraća
I srce, kako kuca i kuca
Svedj gledeć samo sjajno joj oko
Kako kô baklja duši svjetluca...

O slatki času, obiljem slasti
Umornu dušu što tako sjati?
Čemu mi ne da, da snatrim i sanjam
U varci cviet da istine cvati?
Nego mi pruži toplo i hladno
Prelesni čas, da traje i mine,
S obiesti sudbe u raskošnom trenu
Hoćeš, da čovjek živi i gine.

Čuvido čarna, masko života,
Ti liepa laži i ružična varko,
Bježim od tebe slomljen i čudan,
A ipak te ljubim žarko.
U tihoj čežnji kraj tebe burno
Razgara dušu vatra duboka,
Spominjem tvoje neznano ime
Sve sliep — kraj obadva oka — —

U vatri plesa i pjanog užitka
Mota se svijet. A oči gore
I teršću usne, trepeću grudi:
Života razbludno more.
A val se ljulja i čežnja niče,
Zamire lepet bezmjerne sreće,
I srce kuca i duša plamti
I život teče i teče — —

A ona mi požudno pruža usne,
Mlade i liepe kô čaške cvieta,
Stišče mi prsi, nosi me, nosi
U vrtlog veselog svieta.
I tiho se, tiho privija k meni,
Života želja čarna i skupa,
I skida masku — sred karnevala,
Da biedni plačemo skupa!

NOX

Slomljena sva od biede, lutanja pustog,
Ušla je gradski u park. A kiša je sipila tupo
Iz sivog, oblačnog neba, dok parkom u pokislom čaru
Svibanj se smijo slatko i glupo.

Na praznu je klonula klupu pod starom, visokom lipom,
Mlada još kao proljet, ali bez srca i vjere,
I kô što na cvieće po parku padahu kišljive kapi
I na nju se spustaše čemer bez mjere.

Al noć je svakomu blaga, nad svakoga slazi kô kerub,
Spušta u dušu pokoj, čežnju i slatke sanje,
Kroz sne se pak smieška svibanj, obasjan mladim suncem,
A pod njim miriše jasmin, proljetno šapuće granje.

I ona na klupi usnu: U danima mladosti prve,
Pod vrelim muškaračkim okom duša joj drhtaše mlada,
Srce je kucalo burno, a misô letjela k zvjezdam,
Cielu je nosio vjetar vjere i punoga nada.

Mlad se burkao život, a usne su gorjele žarko,
Žilam je tekla krv, kao da bujica teče.
Ona je ljubila čisto i mladoj u ljubavi svojoj
Drhtaše poput zviezde od slatke, nevine sreće.

I sanjaše dalje i dalje: ... K njoj se primiču tiho
Usne, drage i žarke, i oči, prepune milja — —
Al u to vjetar zašumi i kiša udari jače
A pred njom je opet park i bieda i crna zbilja.

Predà nju stade gospodin — vonja po piću i smotci,
Prazne su strasne mu oči, a lice tusto i zdravo — —
I za čas će park i klupa — sve ostat će prazno i pusto,
A svu noć će negdje smijat se djavo . . .

CHANSON

Zamrlo jezero . . . Sanljivi mir se
Nad dubokom vodom toči,
Snivaju zviezde jezeru na dnu
Kô nimfine da su oči.

Katkad se digne oblačić bliedi,
Katkada vjetrić dune,
S obale kao da nečija ruka
Harfine dira strune —

A onda opet mir i tišina,
Zamire muzika vruća —
Na obali nimfa plače i plače
Od žudnje, od strasnog čeznuća . . .

PRUŽI MI RUKU, PATNICE MOJA . . .

U noći — o, davno — kô sjena il sanja
Takla si umorne pjesnika vjedje.
Davno već zraka umrla danja,
Oko se sviklo
Tek ù mrak da gledje.
A ti si prišla čudno i čarno
Turobnog oka kô kraljica tuge,
Kroz mrak si bielu mi pružila ruku
Nujno se smiešeć
Kô zviezda boli
Sred noći mrtve i duge . . .

Ah — bilo mi, davno da se poznamo — —
I ruke za tvojim se širile skutim,
Usne u mraku su tražile samo
Bliedu ti grud,
Da plačuć ti šapnu
S čeg patim i ginem i ćutim.

I noći u gluhoj bez sviesti i glasa
Ćuteć ti kucaj zamrlog srca,
Slušajuć glasove davne ti boli,
Gledajuć pepel mrtve ti strasti —
Ja sam ti ljubio mramorne prsi
Sve ginuć rad tebe i sebe . . . — —

O zašto je prošlost umrla glupo,
Tama na nebo se svila,
I čemu dodje na grobove suhe
Ti, ptico slomljenih krila?

Gdje si mi bila jutara onih,
Kad se je srce širilo vruće,
Žarile pune se žile
Od krvi vrele, kipuće?
Sunce se smješkalo milo i toplo —
Igrale sjajne se trake,
Duša je zlatne dizala ljestve
U svemir — pod mliečne oblake.
A tebe je udes ponio tavni
Vjetrom života — da planeš bez vatre
I da bez pepela umreš . . .

Danas je bliedo holo ti čelo,
Pala je ruka bez volje i snage,
Samo kô plamsaj minule boli
Gore ti oči mile i drage.
I nešto duboko dolje u duši
— O samo pjesnik može da čuje! —
Šapatom tajnim život ti truje,
I šapće i jeca bez kraja i konca . . .
A noći — u gluhoj, samotnoj uri
Zamre, da za čas zajeca jače: —
To seraf prošlosti plače!

O, tako u mraku, u pustoj samoći,
Kad samo suhe govore oči,
Sa suzom bôli pjesnika pùsti
Na prsi ti biele da spusti usti!
Slušat će kucaj tvojega srca,
Šaptat ti pjesmu bez rieči i glasa,

Slomljen na tvojoj slomljenoj grudi
Pitat će kô za odsudnog časa
Ledeno, tupo:
Zašto je prošlost umrla glupo?!

A bliedo jutro kad počne da sviće —
Po širokoj vaseleni
Kao velike sablasne ptice
Umirat noćne će sjeni.
Mi ćemo gledat jedno uz drugo
Turobni porodjaj dana,
Bol će života opet koraknut
Vrh svieta uzburkana.
Puknut će pred nama daleka cesta,
Aleja bezutješna, pusta — —
Pruži mi ruku, patnice moja!
Trebat će dignut križ svoj i poći
Tamo do kraja, gdje i onako
Beznadno, ludo sve će da svrši . . .

PRED KIPOM VENERE

Pred tvojim kipom baklju ja zapalih,
Nek žarke iskre ù noć mrklu sipa,
Da vladaš sjajna, dok ti stražu čuva
U burnoj čežnji pjesnik na dnu kipa.

O Venus, sladja od najsladje smrti,
Kô zviezda oko kroz mrak ti svjetluca,
U duši krilo kerubovo trepti,
Iz kâma srce vječnog boštva kuca.

Sva život — ipak gledaš kao sfinga
Na onu rieku, što je svijet valja,
I vidiš, kako nevinosti lice
Sve drskom rukom val za valom kalja.

I ćutiš, kako u grudima ljudstva
Svet trne plamen i s njim srce mrije,
U mraku ginu ljubav i nevinost,
Tek živu strasti mutne oči dvije . . .

A baklja gori, što je pjesnik užgô
I bukte iskre u noć na sve strane,
Dok nikog nema, da za tobom čezne,
Da božici ti pred kip sjajni pane.

Tek pjesnik čuva prestolje ti vječno
I gleda oko, kako ti svjetluca,
I sluša dušu, kako žarko trepti,
I srce, kako za sve ljude kuca — —

O Venus, vrieme ništetno će proći,
Od čežnje mriet će pjesnik kraj tvog kipa,
Tek ti da živiš i da vječna baklja
Pred tvojim kipom iskre ù noć sipa! . . .

MOJA PJESMA.

O gusle sam jednoć täkô
— Davno mi se snilo —
I s guslama ja sam plako:
Teško mi je bilo!
Drhtali su s tankih žica
Neki čudni zvuci,
Sáme gusle zvonile su
A — u mojoj ruci . . .

Snivao sam: Širok prostor,
Svi me gledju ljudi,
Jedan briše suzu s oka,
Drugi mi se čudi — —:
— Sa gusala kakvi to su
Glasi čudnog poja? —
Tä ne mogu drukče gusle . . .
Ljudi, braćo moja!

Kasnije mi dali liru
Baš onakih struna,
Moja jê je čista duša
Bila vrhom puna;
I täkô sam tanke žice —
O, da nisam täkô! —
Bilo mi je kao u snu:
Plakô sam i plakô . . .

Dizala se tiha pjesma
Sjetnog mirnog zvuka,
A na strunam vrh gusala
Drhtala je ruka . . .
I šaptahu neki s kraja:
Neistinu gudi! —
Ja ne mogu drukče pjevat,
Braćo moja, ljudi!

I što kane katkad suza: —
Za ljepotom teče,
Što se s bielog makla danka
U magleno veče —
I što mi se čuje uzdah: —
Za istinom bludi,
Što joj negvam sakivaju
Biele, mile grudi . . .

O slušajte glasak pjesme:
S gusala mi diše . . .
I svetinju pazte duše
Sve do groba — vise!
I ne dajte srce s grudi
Do zadnjega vala . . .
I do mene ne će nitko
Tek — preko gusala!

Kad se jednoć strune raspu,
Skupit ću ih opet,
Za ideal ja ću svoj se
Na Golgotu popet . . .

A kad padnem — zazvonit će
Gusle moje tiše
Pjesmu, što ju ovdje reći
Nisam mogô više — —

POST OMNIA

Biblijina rieč je bila i zemlja je u prah pala,
A na nju se vasiona sa zvjezdama štropoštala.
U kaosu bezmjernomu i planeta i svietova
Izdišući borilo se bezbroj sanka i stvorova.

U pepelu ležao je salomljenih ptić kreljuti,
Što je htio u visine da se digne i uputi,
A posljednji cviet je svenô opustjelog posred kraja
Bez okrepe svježe rose i sunčanog toplog sjaja.

List i drvo pepel biše, presušiše sve se vode,
Nije bilo više čežnje kratke slave i slobode,
Istruhnuo priestol, nekoć najmoćniji kralj gdje sjedô,
Tek iz praha zadnji čovjek kô da još je nešto gledô...

Nad kaosom vaskolikim golgotski je brieg se dizô
I nije ga vječni zakon niti takô nit podgrizô,
A s njega je u svjetlini beskrajnica suza sjala,
Što je jošte prê viekova na tu tužnu zemlju pala.

I zadrhtô zadnji čovjek . . . Medju zemljom i oblakom
Koracaše Bog i čovjek posut neba žarkim trakom,
Pod stopom mu izmicao silni kaos u dubini,
A nad glavom bajni Eden svietlio se u visini . . .

I zastô je pokraj onog golgotskoga tužnog briega
Kazujući prstom na križ, što se dizô povrh njega,
I beskrajne suze svoje trag na njemu ne poveli,
Što smo ovdje za nj svi znali, al ga shvatit nismo htjeli...

SNI

Vi ostrva ste tiha, na pučini
Života moga štono stoje mirno,
Kô zviezde tamo na onoj vedrini.

Oluje dah još u vas nije dirnô
I čisti ste kô kaplja prve suze
I mladi miris, što je s ruže pirnô . . .

Sviet mnogu slast mi ovdje već oduze
Al vas mi jošte pomutio nije,
Ni iluzije vaše mi ne uze — —

U doba, kad se duši sreća smije
I kad se zidju kule krasnih snova,
Ja snivah vas kô nebo što se snije.

Kô diete gledah k zvjezdam i maštovah
Života sreću i mir svojih dneva;
Ja mišljah raj da nosi zemlja ova.

I kô što mala u prozorje ševa,
Kad zanosna se krili spram visota
I svoju pjesmu miljenicu pjeva;

I ja sam pjevô, zemaljska slabota,
I čiste dúšê po svietu sam lietô
Svedj tražeć sreću svojega života — —

O sanci moji, kako mine sve to!
I draga sreća brzo se izgubi:
Cviet svene katkad prije no je cvjetô.

A ipak vas mi srce jošte ljubi:
Kô oblaci ste prozirni i bieli,
Što sunčana ih rumen zlatom rubi . . .

Životu momu što ste sve donieli?
Oko njeg ste se kô fantomi vili
I svietlili mu suncem put taj cieli.

Kô magla sad ste preda mnom se svili,
U vama gledam istok svojih dana,
Djetinjstva svoga prozirem trag mili.

I doba vidim, doba oplakana
I ljubav vrelu ružičastog nâda,
Pa onda pečal mira pokopana — —

O sanci moji! Pusti vi ste sada,
A oblak zbilje životne vas muti
I vapi k vama vrelo mojih jada.

Al jednoć ćete i vi iščeznuti
U oceanu tmurne zaboravi,
Gdje smrtnika se sviju stiču puti.

I plamen tople zgasnut će ljubavi,
Što daje ovdje čovjeku da diše,
A nas će pokrit velo zaboravi,
Pa ne će mene ni vas biti više . . .

JA LIETAM PO TOM SVIETU . . .

Ja lietam po tom svietu i sunčanom na traku
Lepršam kao leptir, ogrievam dušu svoju,
Pa nosim toplo srce, u njemu pjesmu jaku,
Pripoviedam ju ljudstvu, da čuje povjest moju . . .

I vidim katkad posmieh, a katkad suzu vruću
I mnogi sneni pogled i čar u njemu mio —
Ja ljubio bih, pjevô i šaptô u čeznuću,
U boli bih pregarô, tek — umriet ne bih htio!

Al viekovima gledam, gdje crna avet leti,
U pepel ruši sne sa sunčanoga traka,
Razaranja kô zviezda nad svietom crna svieti,
A suza joj je i bol i šapat i rieč svaka.

Pa vapim tužan milost kô biedna duša sreću,
U beskrajnih nebesa i stoljetnih vremena,
Za nečim silnim čeznem, što nikad znati ne ću —
A nada mnom se smije tek hladna vaselena . . .

I dalje lietam svietom i sunčanom na traku
Lepršam kao leptir, ogrievam dušu svoju,
Pa nosim toplo srce, u njemu pjesmu jaku,
Pripoviedam ju ljudstvu, da čuje povjest moju . . .

A dune l' jednoć tamo sa prekogrobne strane
Dah sverazornog vjetra i sruši mladost moju,
Ja kliknut ću kô ptica, kad zahvati ju tane,
I bol i bies i ljubav: posljednju pjesmu svoju . . .

JA DRŠĆEM KAO SJENA . . .

Ja dršćem kao sjena, što lieta ùtaman,
A pristaništa nigdje — tek pust i dalek kraj,
Pa snivam priču sreće — kroz topli ona san
U dušu mi se šulja kô sunčev da je sjaj.

I ù crn gledam suton: daleko zviezda sja,
Što nekoć sam ju hvatô kô da je biser čist,
Al kô da smrkla davno vedrina neba sva
I mrkla pala jesen i umro zadnji list.

Tek — ćutim, da mi kaplje sa srca kap po kap,
Na ideale pada, što srušio ih sviet,
A tudja bol mi mâmi još s oka suzâ slap,
Dok drugi baš mi htjeli da svežu krila let —

O dodjte — ja vas zovem, o časovi vi svi,
Kad drhtalo je srce i tresla mi se grud . . .
Sad nujni suton pada i vedri bliede sni
I gdje je cvalo cvieće — tu inje pada svud.

Tek toplo srce živi i trepet duše, gle,
Što dao mi ju život, da lakši bude let;
I letio sam — davno obletio sam sve,
Al pristaništa nigdje — tek širok, dalek sviet.

I sad kô sjena dršćem, što lieta ùtaman
I ništa više nemam: — čeznuće mi je sve . . .
Tek ćutim, da me ljubi moj prvi, vedri san
I šapće mi o sreći, što živi — da i mre — —

LANCI

I slušam vam zveket i gledam vam rdju,
I osjećam ranu, kako krvari,
A nada mnom dršće slobodno nebo,
Slobodan orao zrakom krstari.

I ja sam òrô i silan sam dušom,
Štono se često pod nebo vila,
Titan sam bio — slabić sam pao
Skršenih svojih ponosnih krila . . .

Prirode tajno, kô ljudska si duša,
Od iskoni traješ i bit ćeš do kraja,
Često te kušô prozreti smrtnik,
Al zaslieplјen padô od tvojega sjaja.

Pa bi se vraćô na zemlju, k lancim,
Stiskô ih k sebi kô evo i ja,
Gledô bi nad sobom slobodno nebo,
Čeznô za zviezdom, što na njemu sija — —

O lanci i rdjo i zvekete nujni,
Turobna pjesmo patničke duše,
Kroz karike vaše osjećam biedan
Kao da vjetar ništavila dûše —

I kao da vruće rashladjuje čelo
I suši suzu s obraza roba —
O lanci i rdjo i zvekete nujni,
Turobna pjesmo od zipke do groba! . . .

Gle, padam k vama i ljubim vam rdju,
Tragove tužne ljudskih tegoba,
I slušam vam zveket i cjelujem led vaš
I pjevam vam sumornu pjesmu roba — —

Al jednoć ću dić se . . . Silenom snagom,
Kô da je u mene demon dahnô,
Ja ću vas skinut i tresnut o zemlju —
Pa s vama ma i ja taj čas izdahnô! . . .

ZMIJA

S Edena s prvim ljudma si sašla,
U kaosu skrila se praha,
Grizla si život čovjeku prvom
Do zadnjega njegova daha . . .

A on je čeznô spoznaje drvo
I Istinu doseći htio,
Tražio iskon besmrtnoj duši —
To prvi mu grijeh je bio!

Od pobjede zatim na njegovu grobu
Pakosna sva si se svila . . .
I to je na ovom ništetnom svietu
Prva tragedija bila — —

Danas se svijaš kô hetera kaka
I ljubiš uz moje tielo,
Nukaš me skinut sa sajskoga kipa
Mračno i stoljetno velo . . .

O zašto u čovjeka silna je misô
I čemu silno tek snije,
Kad se s čeznućem gubi u magli,
Što mu se putevim vije?

I ja u nesviesnim tonem sav snima
I dušu mi nemir mori,
Dok se na bolničkim daskama bližnji
Satrven sa smrću bori — —

S Edena s prvim ljudma si sašla,
U kaosu skrila se praha,
Grizla si život čovjeku prvom
Do zadnjega njegova daha . . .

I ja te ćutim. Došla si k meni,
Na usnam smieh ti se toči,
Za tobom zadnja tvoja je žrtva,
Staklene, mirne joj oči —

Sikćeš na mene; sudbinu svoju
Gledam u tvojemu oku,
Nosiš mi pečal i nemir životu,
Pečal i ranu duboku . . .

Pa ćeš me sisat kao crv drvo,
Odniet mi i mir i slavu,
A ja ću trpjet, dok dodješ do srca —
Onda ću smrskat ti glavu! . . .

SMIEH

Smije se tanka struna . . . Cimbal prpošno zvoni —
Divlja je muzika stepâ! —
Izidjte iz tužnih dana, pjesmo i vapaju bôni,
Izidjte — zgoda je liepa!

Tuga ubija srce i suzu zove na oko,
Teška je životna sjeta —
Izidjte — odzvanja, eto, ditiramb na širòko
Života i mladih ljeta.

Dolazi Ona. Mladost joj vrelu šapuću grudi,
A pića traže usne žedne,
Prilazi k meni tiho kô da u život me budi,
I bljeska joj oko, usnica bljedne!

A ondje sve šumi plesom . . . Miešaju bučni se vali
Kô strast života i pjena —
O tamo, gdje vatra mladom životu se pali,
Gdje nema nit mraka nit sjenâ!

Bit ćemo kao val, lakomo što romoni
Divljom muzikom stepâ —
Izidjte iz tužnih dana, pjesmo i vapaju bôni,
Izidjte — — zgoda je liepa!

U buri i oluji divljoj čut će se smijanje naše
Dalèko — svud, gdje se smije —
I cimbal i struna i pune smiju se čaše,
I smijat će sve se — dok se ne razbije . . .

KRAJ NJE

Izbom se vukao mrak — sve siv od dima i praha,
Vino se kô krv ljeskalo mlado,
Pjana je pjevala rulja pjesme svega iz daha —
Jedan je pjevô, drugi je padô!

Gledô sam smućene oči, pjanu zaborav sebe —
Kletvu na život slušajuć cio
Sjedjah u oblacim dima, sjedjah uz vino i — tebe,
U te sam gledô i — pio.

Spazih u tvojemu oku gustu, maglenu tmušu,
Hladnu bez strasti i suze:
Bijasmo slični: tebi je svijet ispio dušu,
A meni srce uze!

Izbom se vukao mrak — — mi tonusmo davne u dane —
U groblje prošlosti stare;
Dizasmo čaše — u gustu sve neka zaborav pane,
Rane nek dokrvare . . .

Onda se zanieh — tamo ù polje rodišta moga,
Nebo gdje jablane ljubi,
Poljem gdje protiče rieka, pa se iz zatišja toga
Tiho u prodolje gubi —

Tamo sam snivao nekoč mladjahne sanke svoje,
Čiste kô suza na oku,
Gledô svoj budući život, purpurne njegove boje,
Čistu mu stazu široku . . .

Sada se vukao mrak — sve siv od dima i praha,
Vino se kô krv ljeskalo mlado,
Pjana je pjevala rulja pjesme svega iz daha,
Jedan je pjevô, drugi je padô!

Mi tek sjedjasmo dvoje . . . Tonusmo davne u dane,
U groblje prošlosti stare;
Dizasmo čaše, u gustu sve neka zaborav pane,
Rane nek dokrvare . . .

I dim mi gušio grlo . . . smrko mi prostor se cio,
Ja sam te od sebe rinô — —
Izletio van sam i ne znam: je li zrak noćni bio
Ili me smámilo vino . . .

ČISTA SRIEDA

Zadnja se pokladna maska ulicom vuče,
Na njoj je odrta halja samo,
Po cesti svjetina, strta umorom, ruče:
Pepela, pepela amo!

Život je kratak kô i vi pokladni čari —
Pit ću dok moja se pjeni čaša!
Za mnom je turobna prošlost, grobovi stari —
Zaborav sudba je naša . . .

Zbogom vi dvorane plesne, krasne i sjajne,
Zbogom i čarobne ženske oči,
Rad vas sam osvite mnoge dočekô bajne,
Prezreo mnogi mir noći!

Kraj mene svietal je svijet plivô u slasti,
Kô cviet je mirisni čitav disô,
A ja sam klicao mamen: Živjet il pasti! —
Užitak ote mi misô . . .

Slasnim me cjelovom sreća ljubila pusta,
Nada mnom topli se dašci vili,
Srčući prelest iz punih smijah se usta,
Dok drugi su suze lili — —

Zadnja se pokladna maska ulicom vuče,
Na njoj je odrta halja samo,
Po cesti svjetina, strta umorom, ruče:
Pepela, pepela amo!

I ja sam klonô . . . Već grud mi ne smaže daha,
Prodjoše užitka noći snene,
Sjetih se turoban zadnjeg, ništetnog praha,
Što jednoć čeka i mene . . .

Život je kratak kô i vi pokladni čari —
Pit ću dok moja se pjeni čaša!
Za mnom je turobna prošlost, grobovi stari —
Zaborav sudba je naša . . .

Iz dalji gledam: svijet ne luduje više,
Sfera je pokladna mirna tamo —
I moja duša sad, strta umorom, diše:
Pepela, pepela amo!

Od praha pokladnog tek još zavjesa blieda
Razdrta tužno se zrakom vije,
Iza nje čuvida zadnja na mene gleda,
Pa mi se pakosno smije . . .

NESHVAĆEN

Čuo sam vašu viku! Sliepi i gluhi ste bili,
„Zraka!“ vam klicala duša, a „Svietla!“ smućene zjene,
Ja letnuh k vama kô vjetar, golijeh prsa i ruku —
Žao mi bilo, da duša svene — —

Oci su tu i djeca plakali kano roblje,
Sieda se brada tresla, a na nju kapale suze,
U tmini drhtao čovjek kô list u ledenoj zimi —
A čovjek u mraku da puze?

I ja sam letio k vama . . . Pjesma me nosila moja,
Žarka i prkosna kao i život što je moj cio;
Žudio svele sam vaše ropske i bliede usne,
Ja sam ih ljubiti htio . . .

Nosih vam silnu snagu tamo iz mojega kraja,
Gdjeno je slobodno polje, jablani viti i smjeli,
Gdjeno sam orlima Titan kidao divska krila —
Vi me razumjet — niste htjeli!

Davah vam žarkoga sunca, žarkoga kô što je tropsko,
Da vam s očiju mrenu tešku i žilavu spali!
Htio sam skršiti lance, koji vam stiskahu grudi —
Vi ste me tjerali, niste mi dali . . .

Htio sam biedne vas povest tamo k mojemu polju,
Gdje se ne gmiže ropski po crnom prahu za hljebom,
Sa mnom da slobodni i vi pjevate slobodnu pjesmu
Pod silnim, svemirskim nebom —

Vi ste drhtali biedni, tresuć se kao pruće,
Ljubljaste ropski lanac, koji vam prsi svio,
Siktaste na mene bliedim, povehlim svojim usnam,
A ja ih ljubiti htio . . .

Dosta! — Ja odoh od vas. U tmini i puzanju niskom
Neka vam slaba duša kô cvijet zapušten svene,
A ja ću i dalje pjevat pjesmu svoje slobode . . . —
Vi pak — zabòravte mene!

MIR

O gledaj i pridji — Čekam te ovdje
I ležim, mislim: viekove duge,
Davno je bol, što od mene prodje
I pusti mi ove bliede tek pruge . . .

Tamo u dalji zapada sunce,
Vidim mu rùmen kroz sjetno granje,
Daleke one zlati vrhunce
Baš kô sadašnjost spominjanje — —

O dodji, pones' me pod krovove one,
K pjesmi mladosti, gdje se ne pati.
Večernja zvona tiho gdje zvone,
Nad kolievkom šapće brižljiva mati!

Čekam te, zovem kô misao neba,
O pridji tamo negdje s visoka,
Ne pitaj: čemu? Duša te treba,
Čezne za tobom suza s oka.

Tu ležim, mislim, viekove duge,
I sklapam vjedje od sunca, zefira,
I zatvaram uši od akorda tuge,
Sve šapćuć: Dodji, idejo mira!

Pa me ponesi i kroz dol i šumu,
Kroz brsno granje i šikarje gusto,
Hoćeš kô lahor il bučnom u šumu,
Svejedno — ja sam sustô . . .

Kličem za tobom — o pridji k meni,
Bez strasti, sveta kô uskrsna pjesma,
Prošlosti trenut zove me sneni
Kraj ogarka drvlja i svilnog povjesma . . .

O, KATKAD ZANESEN . . .

O, katkad zanesen pričam ti, pričam,
Govorim riječi plamne i žarke,
Čaram ti slike kô s čarobnim kistom,
Sve izdišuć rad tebe, boginjo moja.

— — Doći će dan i golu će glavu
Siedi tek gdjegdje kititi vlas mi.
Nabori lica sažgat će boju,
Kosti će drhtat od mladosti griehâ,
Samo će suho gorjeti oko
I srce još mi kucati burno.
Doći će dan i snijeg će posut
Stazu, što vodi u grobnicu moju.
Za mnom će poljane ostat duge,
Ugari crni, besplodna polja;
Muka života ne će se njihat
Kô dozrelo klasje. Bez svrhe
Zrakom će je raznosit
Sunčanog kao latice cvieta,
Koji je živio samo da živi —
Jesenski, kasni vjetar.

Doći će dan, o boginjo moja,
Kad ćeš mi plamnu ispiti dušu
I ja ću svršit bolove svoje.
Pasti će ruka kô borac u ratu,
Utrnut oko kô zviezda kad gasne,
A ti ćeš se sagnut milo i drago
Nad slatku žrtvu ledena srca.

Ah — onda položi bijele ruke
Na mrtvo čelo i hladnu glavu,
Poslušaj, kako će zamrla krvca
Udarat nujno žilam o stiene,
I zaplači čarna boginjo moja,
Zaplači šapćuć kroz bijele usne
Turobni, kratki epitafij:
Umro je pjevač slasti i boli! . . .

Tad doć će k meni svagdanji ljudi,
Doć će i oni, koji se boje
Živjet i kušat života dare.
I oni će ući, štô nose srce,
Ali je hladno kô školjka s vodom.
Doći će k meni, čut će tvoj jecaj,
Boginjo, čarobna kćeri Apola,
Pa možda koji nad mojim truplom,
Čudnom i neznanom dirnut silom,
Trgne iz svojih prsiju srce,
Izidje — baci srce u život,
U vir užitka i ljubavi burne,
I počne da živi, plače i sanja —
A onda — jednog turobnog dana
Vrati se, umre satrt i slomljen,
Kô ja što umrieh — rad slasti i boli! . . .
Tad ja ću znati, da živio nisam
I umro da nisam uzalud — —

O, katkad zanesen tako ti pričam
I šapćem kô sanju il želju ludu,
Pa zabušim glavu u tvoje prsi

Izmučen čuvstvom i vatrom mašte.
Ti mi na čelo položiš ruku,
Prstima prame dotičeš kose,
Ljuljkaš me u san djetinje zipke,
U čar duboke, čarobne sanje.
Ja kao diete, što željkuje zviezde,
Usnem u sjaju očiju tvojih.
A ti nada mnom bdiješ i snatriš
Kô noćno nebo s dvije čudne zviezde,
Što driemlje nad sanjom smirena vala,
Koji je usno kô da je umro,
Ljubeći pusti kamen igala — —

RUINA

Nad gluhom šumom samotan
Na briegu dvorac driema,
A tužni tok ga vremena
Već srušio posvema.

Tek gdjegdje biedno još u vis
Po koja kula strši,
A s kulâ vrieme niz brdo
Sve kâm za kâmom krši.

Uz zidje ariš diže se
I divlja cvate ruža,
Balkona oko srušenog
Sve bršljan grane pruža.

I nikog nema nikada,
Da tuži vrh ruina:
I bol i radost — sve je tu
Tek vjetar, olujina.

S ravnine ptica katkada
Zabludi na vrleti,
Na truli kamen posjedne,
Zaplače i odleti.

I opet dvorac driema sâm,
A s njega kula strši,
Dok s kule vjetar u doli
Sve kâm za kâmom krši — —

Al ide priča: Davno još
U visokoj toj gori
Od sreće i od ljubavi
Kô sunce sjahu dvori.

Življahu knez i kneginja
Daleko od sveg svieta,
Samoći gorskoj dali su
Svu ljubav mladih ljeta.

Nju kitio je visok stas
Kô da je gorska vila,
I tko ju vidje — ginô je
Od pogleda joj mila.

On vitez bio hrabar, liep,
Kô sokô mlad u gori,
I bjehu sretni, veseli
Kô sunčani im dvori.

Al jednog dana dodje glas
I njemu bilo poći,
Ispratili ga uzdasi
I njene suzne oči.

Na rodnu zemlju došle su
Već dušmanove trube,
I bojni glas je zvao sve,
Što domovinu ljube.

On pošao je vesel, mlad,
Pun vjere u nebesa,
Da slomi glavu nepravdi
I hidri tudjeg biesa.

A ona ga je gledala
Na ponositom vrancu,
Dok nije sasvim iščeznô
U gluhom gorskom klancu.

I dugo topot slušaše
Od vranca, što ga nosi,
Pa puštaše, da tuga joj
Sve suzam oči rosi.

A onda osta sama tu,
Daleko od sveg svieta,
Samoći gorskoj dala je
Svu žalost mladih ljeta.

Bez njega pusto posta sve
I tužno u svoj gori
I sámi oni sunčani
Potamnjeli su dvori.

Pa prolazilo vrieme je,
S njim ljeta duga, duga,
A natrag nema i nema
Već njezinoga druga.

I ginula je, ginula
Od ljubavi, s čeznuća,
Dok nije i povenula
Kô ruža još cvatuća . . .

Za njom je dvorac ostô sâm
I sad na briegu driema,
A vrieme ga je rušilo
I srušilo posvema.

I nikog nema nikada
Da tuži vrh ruina:
I bol i radost — sve je tu
Tek vjetar, olujina.

Al ide priča: U noći,
Kad usne sve u gori,
Na mjestu stare ruine
Zabliešte divni dvori.

A na balkonu visoko
Kô da je mrtvog duša,
Sve žena stoji divotna
I kô da nešto sluša.

Visok i krasan ima stas
Kô da je gorska vila,
Tek teška tuga oči joj
Tjeskobom je zalila.

To mlada gleda knjeginja
U daleki mrak noći,
I čeka, hoće l' vojno joj
Već jednoć natrag doći.

Topotom konjskim zvoni sva,
Čini se, šumska tmuša,
A ona s čežnjom turobnom
Sve sluša, sluša, sluša . . .

I cielu tako dugu noć
Na svoga vojna čeka,
Sve vjerujući — tamna noć
Doniet će ga s daleka.

Al jutra kad zablista trak
Kô u mrak sve se sori:
Iščeznula je prikaza,
A s njom i čarni dvori.

Nad gluhom šumom samotna
Ruina opet driema
I nikad daha ljudskoga
U blizinu joj nema.

Tek katkad koja ptica još
Zabludi na vrleti,
Na truli kamen posjedne,
Zaplače i odleti — —

S RODJENE GRUDE

GJALSKI

Stupala je Vila, koracala tiho,
Stiskala je stidna svoje snježne grudi —
Kad je njega Udes u kolievci njihô
Lagano i milo, da se ne probudi — —
I prišla je k zipci . . . Nitko ju ne vidje:
Nosila je pjesmu zagorskih brdina
I srebrenu pjenu jadranskih valova,
Šapat drevnih šuma i vjetar dolina . .

Umorno iza nje zapadalo sunce
Ilirskih vremena i zanosa vrela,
Hvatao se suton o naše vrhunce,
Orila se naša pjesma nevesela.
I Vila mu sitne poljubila vjedje,
Dala mu je kaplju svoje nujne suze:
Neka pjeva pjesmu i željkuje sunce,
Neka ljubi roba i raskida uze . . .

A on se je digô iz „Starih krovova“:
Suznu vidje zemlju, što je pred njim stala,
Krvava joj biednu poviest pišu slova —
I njemu je plaha duša zadrhtala.
Pošô je sa suzom, da je svijet vidi
I snivo je tugu „Na rodjenoj grudi“,
Pričao „Legendu“ biednog roda svoga,
Da ga prene, digne i da ga probudi.

A nad njim se stari rasklapali dvori
I slali su u sviet sina svoje biede,
Na Gredicam tajno šaptali su bori,
Neka ide šapat, neka za njim grede!
Vikala je gruda, rodjenica nujna,
Kô da suzom sjahu oni sivi krovi:
Šaljimo ga u sviet — nek naš „Osvit“ budu
Njegova čeznuća i njegovi snovi — —!

I pošô je — danas besmrtnima ravan,
Svaka mu je stopa bila ovdje sveta,
I za dom je disô, za dom postô slavan,
Za narod svoj plakô duga, duga ljeta!
A kroz to je vrieme lovor procvjetao,
Da rodjena njime okiti se glava
I da suza nujna u osmieh raspline —
Dä, Gjalskomu našem bit će trajna slava! . . .

DJEDOVSKE GUSLE

Našô sam vas prašne s pretrgnutim lukom,
O, djedovske gusle, o, prošlosti naša,
Davno li je vaša umrla već pjesma,
Nema više sliepca, da se za vas maša.
I kraj moje kuće ona lipa biela,
Mirisna i cvietna — i ona povela! , . .

Opustjelo vidim rodno svoje selo,
Čini mi se, tvrdji kamen je po polju,
Sunce žeže jače — a davno smo snili
I sretnije dane i budućnost bolju . . .
Ej, kamo smo došli! Rodno selo šuti,
Govori tek kamen i usjani puti — —

Sio sam pod lipu . . . Ah, vruće je podne!
Lipa daje hlada, mà je i povela,
I razgalih dušu, trebala mi pjesma,
Ona moja rodna pjesma nevesela:
O junaku mladom i o polju bojnom,
O posljednjoj pjesmi, okršaju vojnom . . .

I zaželjeh sliepca . . . Al ga nije bilo!
Tek poda mnom moje rodno selo šuti,
Pokraj sela venu naša draga polja,
Na suncu se pärê usijani puti.
A na guslam tiho poju prošle dane
Prašina i crvi, žice raspucane . . .

MOJE RODIŠTE

Gle odoh davno! Nejačak, slab
U krila se uzdah svoja
I rano sam zbogom rekao vam,
O rodna polja moja!
A po vama dalje pastir mlad
Svirô je frulu u molu,
Kao da nisam srca svog
Pustio kod vas pölu! . . .

U mal sam, znadem, gledô val,
Preda mnom dizat se stao . . .
Bio bih plako suzu tad,
Da sam ju imô i znao.
Al ja sam čeznô široki sviet,
Gdje pjesme života ore —
Pošô sam, duh mi klicao sav:
Nosi me, nosi more!

Lagano velik maknu se brod
Kao kad plug zaore,
I tiho me vodâ nosio tok —
O moje milo more!
Nježnu mi pjesmu pjevô val
I ljuljkô me tamo i simo —
Bio bih plakô suzu tad,
Da sam ju znao i imô!

Gle, odoh davno! Vesel i mlad
I dobra srca i duše,
Preda mnom pukô je široki sviet
A u njemu sni se ruše — —
I svačiji ja sam ljubio grob,
Sa svakim suzu lievô,
A kad sam ostô zapušten, sam,
Samotnu pjesmu sam pjevô . . .

Al pjesma minu . . . Života dah
Bacô me tamo i simo
I ja sam suzu plakao tad,
Jer sam ju znao i imô!
I ostah sam i borih se mlad
Patničke, mlade duše,
I gledah, gdje širok smije se sviet
Kako mi sni se ruše . . .

I sjetih se tad na majčin vlas,
Sied joj po glavi tekô,
Sjetih se rodnih poljana još,
Kad sam im zbogom rekô.
Pa opet sam onaj tražio mir,
Što mi ga rodište krilo,
Čeznô sam goru, vale i kâm —
Al svega već nije bilo . . .

I stadoh . . . Pusta srca sam mlad
Lutao tamo i simo,
Suzu sam gorku plakao tad,
Jer sam je znao i imô!

I htjedoh se vratit k rodištu svom,
Gdje u grob sam mir svoj stakô,
Da prokunem onaj nedužni val,
Što me je od njega makô! . . .

LISINSKI

Pred poviesti knjigu genij roda stao
Krilat, liep i silan . . . I otvara stranu,
Na kojoj se blista osamljeno ime
Kao alem-kamen u punome danu.
A pred svetu knjigu, čuvaricu doma,
Navrô ljudstva talas, pa gleda i sluša,
Dok s lepeta zlatnih genijevih krila
Kô njegova rodu da se smieši duša . . .
I govori genij uzdignutim glasom:
— „Kô kerub je došô u narodnom mraku,
Na noćnom je nebu zapaljivô zviezde,
Rastjeravô s njega tužnu nàoblaku.
U borbi za jezik i rodjeno ime
Kidala se duša s njegovih usana,
Dao nam je silne glasove svog srca
Čekajući osvit narodnoga dana.
O, ti moćna pjesmo! Kô val teških vodâ
Taknu svojim dahom o obalu snenu,
I stresla se zemlja, a probudjen narod
S očiju je kidô i maglu i mrenu . . .
Danas čitav dom za tvoju snagu znade,
Narodni se stieg pred tvojim glasom klanja,
A njegovo ime u plamenu slave,
Kud Hrvatâ ima, živi i odzvanja!"

I zamuknu genij, zlatna krila spusti,
Pa kô maštom dragu sliku da nam čara:

U ružičnoj magli, sva prosjana suncem
Čarobna se rodu budućnost otvara.
Kroz slobodna polja teku brze rieke
I slobodnim zrakom sretna ptica leti,
Dok nad divnim domom, rajem ove zemlje,
Sa slobodnih visâ sunce opet svieti . . .
I uzdahnu genij. U uzdahu teškom
Kô prošlosti roda da se tuga čula,
A u knjizi svetoj, punoj stare slave,
Zadrhtaše srca davno utrnula.
I njegovo ime na najljepšoj strani
Kô da je od sunca zasinulo jače —
Pred čarobnom slikom žudjene slobode
Cielog roda prošlost sva od milja plače.
A pred svetu knjigu, čuvaricu doma,
Navrô ljudstva talas, pa gleda i sluša,
Dok s lepeta zlatnih genijevih krila
Kô njegova rodu da se smieši duša.
I radosna pjesma svemirom se čuje,
Kao da ju slave raznose talasi,
A narod ju pozna i od sreće dršće — —
Njegovi su zvuci, njegovi su glasi!

I uminu slika . . . Pred poviesti knjigu
Genij opet stao, pa gleda i sluša,
A njegovu pjesmu poletom božanskim
Čitav narod pjeva kao jedna duša.
O, ti moćna pjesmo! Kô val teških vodâ
Taknu jednoć snažna o obalu snenu,
I stresla se zemlja, a probudjen narod
S očiju je kidô i maglu i mrenu —

Danas čitav dom za tvoju snagu znade
Narodni se stieg pred tvojim glasom klanja,
Dok njegovo ime u plamenu slave
Kud Hrvatâ ima, živi i odzvanja! . . .

EPILOG

Zar rekoh sve, što htjedoh reći? —
Tko zna, u duši što još driemlje
I ne ću li u plave visi
Još jednoć letnut s ove zemlje . . .

Oh, još me nešto vuče gore,
Gdje orlovi se silni gniezde,
I k onim maglam u eone,
Tajnovite gdje sjaju zviezde.

To moje srce smirilo se
Na oko tek. Još želje stare
Ne zaspaše. Nezatvorene
Još davne rane mi krvare.

I spuštenijeh iza krila
Svedj nove sne mi duša driemlje —
Ne rekoh sve, što htjedoh reći,
Još s ove ja ću letnut zemlje . . .

MIHOVIL NIKOLIĆ

Mihovil Nikolić rodio se 29. srpnja 1878. u Kričkama kod Drniša, u Dalmaciji, u župnom domu tamošnje unijatske župe, gdje mu je tada otac Mihajlo bio župnikom i vikarom biskupije križevačke. Vrijedno je zabilježiti, da se u istom mjestu i u istoj staroj župnoj kući 23 godine ranije (1855.) rodio i Jovan Hranilović.

Pučku je školu pohadjao Nikolić u Karlovcu i Križevcima, a dônju gimnaziju u Zagrebu, gdje je g. 1896. apsolvirao i trgovačku akademiju. Od onda službuje u osiguravajućoj zadruzi „Croatia“ u Zagrebu, gdje je sada prokuristom.

Nikolić je otpočeo rano pjevati. Prva mu je pjesma štampana u br. 9. Tomšićevog omladinskog lista „Bršljan“ dne 1. rujna 1892. pod naslovom „Moja domovina“. Od onda je suradjivao gotovo u svim hrvatskim književnim listovima, kao „Prosvjeti“, „Viencu“, „Nadi“, „Životu“, „Savremeniku“ i dr.

Nikolić je bio jedan od osnivača „Društva hrv. književnika“, kojemu bijaše i kroz više godina tajnikom (do godine 1908.) Godine 1909. oženio se s hrv. glumicom, Verom pl. Hržićevom.

Dosad je Nikolić izdao slijedeće knjige: „Pjesme“ 1898., „Knjigu života“ (sa Srgjanom Tucićem) 1899., „Pjesme“ (II. izdanje) 1901., „Nove pjesme“ 1905., „Vjeručku“ 1914.

Nikolićeve pjesme prevedene su na češki („Slovanský Přehled“), poljski (Tad. Grabowski: Liryka Mihovila Nikolića), na njemački (Aus fremden Zungen, Agramer Tagblatt, Drau) i na madžarski jezik (revija: „Croatia“).

O Nikoliću je napisao Tad. Stan. Grabowski u svojima „Szkice i rozprawy z piśmiennictw słowiańskich“ studiju pod naslovom: „Liryka Mihovila Nikolića, Kraków, G. Gebethner i Spółka 1906.“

Nikolić se okušao i na dramskom polju napisavši „Razbijene sne“ u 1 činu, koji su davani na kr. hrv. zemaljskom kazalištu u Zagrebu 1905. Osim toga pisao je mnogo i prozom (feljtoni i pjesničke crtice po različitim časopisima, a naročito u „Narodnim Novinama“).

U ovoj zbirci sakupljene su ponajbolje pjesme pjesnikove od početka njegova pjesničkog rada sve do danas. Htjelo se to naročito, da tako izadje slika pjesnikova o dvadesetpetgodišnjici njegova pjesnikovanja što cjelovitija i potpunija.

Tim povodom su u ovu knjigu ušle i pjesme iz ranijih pjesnikovih zbirka, koje se potonje uostalom danas već teže dobivaju, a ima u njoj i tridesetak novih, u zbirkama još ne objelodanjenih pjesama, a od ovih dobar dio još nigdje neštampanih.

Tako ova knjiga nosi na sebi biljeg i iz nje struji dah čitavog pjesnikovog života i rada, a ne samo ulomaka.

SADRŽAJ:

Kasni cvjetovi

Čežnje i trzaji

KR. ZEMALJSKA TISKARA
U ZAGREBU